10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1995 ՈՒՐԲԱԹ # 24 (778)

Ազգ

Azg
armenian daily

Բաքուն տորպեդահարում է խաղաղ կարգավորման ընթացքը

Այս անգամ էլ անարդյունք ավարտվեցին Ղարաբաղի հարցով մոսկովյան բանակցությունները: Ադրբեջանի փոխարտգործնախարար Թոֆիկ Զուլֆուգարովը երեկ մեր թղթակցին ասաց, թե ի պատասխան Ղարաբաղի հայերին հակամարտության կողմ ճանաչելուն, իրենք պնդում են Ղարաբաղի ադրբեջանական համայնքին նույնպես այդպիսին ճանաչել: Ղարաբաղի հայ ներկայացուցիչների համաձայն, սա պարզապես տորպեդահարում է խաղաղ կարգավորման ընթացքն իսկ: Թոֆիկ Զուլֆուգարովի հետ Մոսկվայի մեր թղթակից Լուսինե Ղուկասյանի հարցազրույցն առաջիկա համարներում:

ՀՀ պատվիրակությունը մեկնեց Ալմաթի

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: Երեկ Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակությունը նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի գլխավորությամբ մեկնեց Ալմաթի՝ մասնակցելու ԱՊՀ երկրների հերթական գագաթնաժողովին: Պատվիրակության կազմում են վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը, պետնախարար Վազգեն Սարգսյանը եւ պաշտոնական այլ անձինք:

ԱՆՑՈՒԴԱՐՁ

ԱՄՆ-ը մարդասիրական օգնությունից կանցնի զարգացման ծրագրերի

Երեւան ժամանեց Թոմաս Սայմոնսի գլխավորած պատվիրակությունը

ՏԻԳՐԱՆ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Երեկ 15.30 Երեւան ժամանեց ԱՄՆ պաշտոնական պատվիրակությունը հասուկ հանձնարարությունների գծով դեսպան, ԱՊՀ երկրներին ԱՄՆ-ի օգնության կոորդինատոր Թոմաս Սայմոնսի գլխավորությամբ, որը մինչ այդ այցելել էր Ռուսաստան, Ուկրաինա եւ Վրաստան: Եռօրյա այցի ընթացքում 14 հոգանոց պատվիրակությունը, որի կազմում են նաեւ ԱՄՆ օտարերկրյա մասնավոր ներդրումների կորպորացիայի (OPIC) նախագահ եւ գլխավոր տնօրեն տիկին Ռութ Հարկին եւ ԱՄՆ առեւտրի եւ զարգացման գործակալության (TDA) տնօրեն պրն. Ջոզեֆ Գրանդմեյսոնը, բանակցություններ կվարի պետնախարարներ Գագիկ Շահբազյանի, Ռաֆայել Բագոյանի, Սեդրակ Թաշճյանի, Գագիկ Մարտիրոսյանի, էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Եղիազարյանի, ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանի, ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահ Բագրատ Ասատրյանի, էներգետիկայի եւ վառելիքի նախարար Միրոն Շիշմանյանի, Գերագույն խորհրդի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի հետ, իսկ վաղը՝ նաեւ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի եւ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ: Հանդիպումներ կլինեն նաեւ գործարար շրջանների, IMF-ի եւ WB-ի երեւանյան ներկայացուցիչների հետ: Ամերիկյան պատվիրակության հիմնական նպատակն է հստակեցնել այս տարվա ընթացքում տրվելիք մարդասիրական օգնության չափաքանակները, հայկական կողմի հետ քննել նոր ծրագրերի հետ կապված մանրամասներ:

Տես # էջ 2

Վաչե Մանուկյանը նվիրաբերեց եւս 200 հազար դոլլար

Երեկ ՀՀ փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանի ուղեկցությամբ «Հայաստան» հիմնադրամ էր այցելել բրիտանահայ խոշոր ձեռնարկատեր եւ բարերար Վաչե Մանուկյանը: Նա առաջիններից մեկը իր մասնակցությունը բերեց «Հայաստան» հիմնադրամին եւ արժանացավ «Պատվո անդամ» կոչմանը: Վաչե Մանուկյանը եղավ գործադիր վարչության բաժիններում, զրուցեց աշխատակիցների հետ, ծանոթացավ «Հայաստան» հիմնադրամի աշխատանքային մեխանիզմներին ու ծրագրերին: Փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանը Վաչե Մանուկյանին հանձնեց «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի «Պատվո անդամ» վկայագիրը: Հիմնադրամն առայժմ ունի 8 անդամ, որոնցից այդ վկայագիրը առաջինն ստացավ պրն. Մանուկյանը: Հիշեցնենք, որ կանոնադրության համաձայն «Պատվո անդամ» դառնում են առնվազն 1 մլն ամերիկյան դոլլար կամ դրան համարժեք գույքային եւ այլ արժեքներ նվիրաբերած անձինք ու կազմակերպությունները: Շնորհակալություն հայտնելով բարձր պատվին արժանանալու համար, Վաչե Մանուկյանը հայտնեց, որ եւս 200 հազար ամերիկյան դոլլար է նվիրաբերում «Հայաստան» հիմնադրամին: Հանդիպմանը ներկա էր նաեւ Մեծ Բրիտանիայում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Արմեն Սարգսյանը:

Ռուսաստանի ինքնաթիռները խախտե՞լ են Ադրբեջանի տարածքը

«Իրանի ձայն» ռադիոկայանի փետրվարի 8-ի հաղորդման համաձայն, Հայաստանի տարածքում բազավորված ռուսաստանյան ռազմական ինքնաթիռները խախտել են Ադրբեջանի օդային տարածքը հարավ-արեւմուտքից: Բաքվի «Ազադլիգ» թերթը, վկայակոչելով Ադրբեջանի ռազմական աղբյուրները, իր հերթին հաղորդում է, որ այդ ինքնաթիռները 120 կմ խորացել են ադրբեջանական տարածքում: Հաղորդման մեջ նաեւ ասվում է, որ ռուսաստանյան ինքնաթիռները հայտնվել են Ֆիզուլի քաղաքից ոչ հեռու գտնվող Բեյլագանի շրջանի վրա: Թերթը նշում է, որ 1993 թվականի հոկտեմբերից, ըստ Մոսկվայի եւ Երեւանի միջեւ կայացած համաձայնության, Հայաստանի տարածքում բազավորված են ռուսաստանյան 8 «ՄիԳ-23» ինքնաթիռներ:

ԼՏ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

«Արմենիա» բանկ. Նոր աճուրդ փետրվարի 14-ին

Արդեն շուրջ 4 ամիս է, ինչ «Արմենիա» մասնավոր առեւտրային բանկի ավանդատուները անհանգստացած դիմում են կենտրոնական բանկի առջեւ, փորձելով ստույգ տեղեկություններ կորզել գործերի իրական ընթացքի մասին: Նման գործողությունը ինչ խոսք բնական է եւ հասկանալի, առավել եւս, որ ավանդատուների շարքերում ինչ չեն նրանք, ովքեր ընդհանրապես ոչ մի նման չեն ստացել հասանելիք տոկոսները: Դրանով է նաեւ բացատրվում ձեռնարկված ակցիայի երբեմն խառնաձեւ բնույթը: Մինչդեռ հայտնի է, որ «Արմենիա» բանկի լուծարային հանձնաժողովը ոչ մի կապ չունի բուն կենտրոնական բանկի գործունեության հետ եւ հանդես է գալիս իբրեւ առանձին, ժամանակավոր կառույցի տեսքով: Այնուամենայնիվ, ի հեճուկս այն բանի, որ վերոհիշյալ հանձնաժողովի նախագահող անդամները կենտրոնական բանկի աշխատակիցներ են, տուժած ավանդատուները կարծես թե ակամա սխալված են համարվել տվյալ շենքի առջեւ:

Փետրվարի 7-ին կայացած աճուրդի ընթացքում վաճառքի էր հանված «Արմենիայից» առգրավված գույքը, գոյացավ շուրջ 8 մլն 700 հազար դրամ (մոտ 20000 դոլլար): «Արմենիա» բանկի գործով լուծարային հանձնաժողովից բացի, զբաղվում են նաեւ հանրապետության դատախազությունը եւ առեւտրի նախարարությունը: Փետրվարի 14-ին կկայանա նոր աճուրդ: Մուտքն ազատ է: Այժմ առգրավված գույքի շարժական մասից մնացածը գտնվում է առեւտրի նախարարության «Հայտեխսոն» մեծածախ բազայում:

Ա. Դ.

ՏԱԳՆԱՊ

Դուդաեւը ունեցե՞լ է 100-հազարանոց բանակ

Մարտական գործողությունների սկզբին Չեչնիայում գեներալ Դուդաեւի առողջ զինված կազմավորումների թվակազմը հասնում էր 100 հազարի, ելույթ ունենալով երեկ Մոսկվայի հեռուստատեսությամբ՝ հայտարարել է Ռուսաստանի մայրի ծառայության պետ կապիտան Վալենտին Սերգեեւը: Նա ընդգծել է, որ դուդաեւականները համալրված են եղել օդուժով, հրետանիով, տանկերով, հետեւակի ամենաարդի սպառազինմամբ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ճապոնիա. 500000 դոլլար չեչեն տուժյալներին

ՏՈԿԻՈ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ ՄՆԱՐՔ: Ճապոնիայի կառավարությունը մտադիր է 500 հազար դոլլար հատկացնել չեչենական հակամարտությունից տուժածներին օգնելու համար: Այդ գումարից 400 հազարը կտրվի Միջազգային կարմիր խաչի, իսկ 100 հազարը՝ ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով գերագույն կոմիսարիատի տրամադրության տակ: Այս մասին ասված է այսօր Տոկիոյում Ճապոնիայի արտգործնախարար Իոհեյ Կոնոյի՝ Չեչնիայի իրադարձություններին առնչվող հայտարարության մեջ:

Բալթյան երկրները համակարծիք չեն

Չորեքշաբթի օրը Յուրմալայում կայացած Լատվիայի, Լիտվայի եւ Էստոնիայի նախագահների հանդիպման արդյունքներին նվիրված համատեղ կոմյունիկեն չստորագրվեց, քանի որ բալթյան երկրների ղեկավարների տեսակետները մաքսային ծառայությունների առնչվող մի շարք հիմնախնդիրներում չեն համընկել: Ինչպես նշել է Լատվիայի ղեկավար Գունտիս Ուլմանիսը, բալթյան ամեն մի երկիր ունի տնտեսական եւ սոցիալական իր առանձնահատկությունները:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԱՍՏԱՆԱ, ԳԱԳԱԹԱԺՈՂՈՎ

Ելցինը վստահ է, որ կհասնեն կոլեկտիվ անվտանգության

Այս գագաթնաժողովը միավորման ամենապատկառելի քայլն է

«Կարծում եմ, որ ԱՊՀ պետությունների կառավարությունների ղեկավարների Ալմաթիի հանդիպման ժամանակ կստորագրվի կոլեկտիվ անվտանգության մասին փաստաթուղթ ԱՊՀ բոլոր երկրների միջեւ», փետրվարի 9-ին Ալմաթի մեկնելուց առաջ լրագրողներին հայտարարել է Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը:

Ըստ նրա, հանդիպմանը կքննարկվի մոտ 15 հարց, որոնք երկու խոշոր բաժիններ են կազմում: Դրանցից մեկում ընդգրկված են տնտեսական հարցեր, մյուսում՝ կոլեկտիվ անվտանգության խնդիրները: Խոսելով ԱՊՀ երկրների միջեւ դաշինք ստորագրելու վերաբերյալ Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւի վերջերս արած առաջարկի մասին, Բորիս Ելցինն ասել է. «Մենք միշտ ուշադիր ենք եղել նման նախաձեռնությունների նկատմամբ, եւ կարծում եմ, որ հանդիպման մյուս մասնակիցները եւս կհամաձայնեն ստորագրել հուշագիրը»:

Իր հերթին երեկ օրը «Բեյինֆորմի» թղթակցին տված հանդիպման ժամանակ Բելառուսի վարչապետ Միխայիլ Չիգիրը հայտարարել է, թե ԱՊՀ պետությունների եւ կառավարությունների ղեկավարների Ալմաթիում կայանալիք հանդիպման պաշտոնական օրակարգի հարցերի գծով անակնկալներ չեն սպասվում: Սակայն հանդիպման ընթացքում, ավելացրել է կաբինետի ղեկավարը, միանգամայն կարող են նոր հիմնախնդիրներ ծագել:

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ին տված հարցազրույցի ժամանակ ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների Ալմաթիում կայանալիք հանդիպման հաջողության հարցում վստահություն է հայտնել ԱՊՀ գործադիր քարտուղար Իվան Կորոտչենյան:

Գործադիր քարտուղարի անձով կարելի է ենթադրել, որ Ղազախստանի մայրաքաղաքում, հնարավոր է, ԱՊՀ-ի պատմության մեջ ամենախոշոր քայլը կարվի մասնակից երկրների միջեւ միավորման գործընթացի ամրապնդման եւ ընդլայնման ուղղությամբ:

ԱՊՀ-ում որպես նշանակալի իրադարձություն է գնահատում Իվան Կորոտչենյան Ռուսաստանի, Ղազախստանի եւ Բելառուսի ավելի սերտ, քան նախկինում, միաձուլումը, մասնավորապես նրանց կողմից եւ օրակ մաքսային միության ստեղծումը: Հնարավոր է, սա կդառնա Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւի գաղափարի գործնական իրականացման սկիզբը, որը նախատեսված է Եվրասիական միության ստեղծմամբ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԱՍԻԱ

Բախում մահմեդականների եւ սիքհերի միջեւ

Չինաստանի Տիբեթյան ինքնավար շրջանի վարչական կենտրոն Լհասայում բախում է տեղի ունեցել սիքհերի եւ չինական մահմեդականների միջեւ: Ոստիկանությունը, ինչպես հինգշաբթի օրը հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի Պեկինի թղթակիցը, ստիպված է եղել միջամտել կատաղի բախմանը, որի արդյունքում տասնյակ մարդիկ հայտնվել են ոստիկանական բաժանմունքում: Բախումները սկիզբ են առել մահմեդական իշխանության ճաշարանի սիքհերի պատանիներին պատճառով: Նրանք հայտարարել են, որ իրենց ամաններում մարդ միս է: Դրանից հետո սիքհերին բռնակեցված բաղամասում գտնվող պատարագը ավերվել է: Ի պատասխան, տեղի մահմեդականները հարկադրել են սիքհական մի քանի ռեստորաններ: Ավելացնենք, որ սիքհերը դավանում են բուդդայականության ուղղության հանդեպ ատելության նախախնամքը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Խասբուլատովը մտադիր է ընդառաջել պաղեստինյան ընտրություններին

Իսրայելա-պաղեստինյան բանակցություններում Իսրայելի պատվիրակության ղեկավար Յոել Սինգերը տեղեկացրել է, որ Իսրայելը նախատեսում է Պաղեստինի ազատագրության կազմակերպության (ՊԱԿ) հետ համատեղ կազմել պաղեստինցիների ինքնավարության խորհրդի ընտրությունների վերաբերյալ համաձայնագրի տեքստը: «Մեր վերջին հանդիպման ժամանակ, որը կայացավ հունվարի 10-ին, մենք պայմանավորվեցինք բանակցությունների այս փուլում ձեռնամուխ լինել ընտրությունների մասին համաձայնագրի խմբագրմանը», նախքան մեկնելը առաջ նշել Իսրայելի արտաքին գործերի նախարարի իրավական հարցերով խորհրդական Սինգերը:

«Մենք դեռ չենք ճշտել, թե որ զինվորական պետք է ակտիվ բանակցենք, բայց անհրաժեշտ մենք կսկսենք առավել հետ կետերից», Իսրայելի ռադիոյով հայտարարեց պրն. Սինգերը: Սինգերն ընդգծեց, որ Իսրայելը դեմ չէ այդ ընտրություններում ինքնավարության դեմ տրամադրված պաղեստինցիների մասնակցությանը նրա պաշտոնական հնարավոր ճանապարհը: Պաղեստինյան կազմավորումների մասնակցության վերաբերյալ սահմանափակումները:

Ռադիոընկերության հաղորդման համաձայն, Իսրայելը որոշել է ինքնավարության խորհրդի առաջադրանքների ընտրություններում համաձայն «Համաս» իսլամական դիմադրության շարժման մասնակցությունը, որը Յասեր Արաֆաթի գլխավորած ՊԱԿ-ի գլխավոր հակառակորդն է: Ընտրություններին նվիրված բանակցությունների անցկացումը, որոնք պետք է տեղի ունենային 1994 թվականի հուլիսին, չկայացան, քանի որ այդ բանակցությունները կապված էին իսրայելական բանակի Հորդանանի աջ ափին նախատեսված տեղակայման հետ, որոնք այդպես էլ չիրականացան: Ինքնավարության վերաբերյալ իսրայելա-պաղեստինյան համաձայնագրում վերապահված է, որ բանակի տեղակայումը Արեւմտյան ափի գյուղերից դուրս պետք է իրականացվի ընտրություններից առաջ:

ԼՏ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **տեղական**

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւան ժամանեց Թոմաս Սայմոնը

Սկիզբը էջ 1

Ինչպես նշեց ՀՀ կառավարության մարդասիրական օգնության կենտրոնական հանձնաժողովի աշխատանքային խմբի ղեկավար Ֆրիդրիխ Բաղեյանը, ամերիկյան օգնությունը կազմում է Հայաստանին տրվող արտասահմանյան բազմաբնույթ օգնությունների 40-50 տոկոսը: Ընդ որում, միայն անցած տարի Հայաստանն ԱՄՆ-ից ստացավ մոտ 25 հազար տոննա սննդամթերք, որից միայն 10,5 հազար տոննա կարագ, ինչպես նաեւ ոսպ, ոլոռ, կաթի փոշի, բուսական յուղ, սոյա: «Տաք ձմեռ 94-95» ծրագրի շրջանակներում, ի տարբերություն նախորդ տարվա 19,5 հազարի, այս տարի Հայաստան բերվեց 31,5 հազար տոննա նավթ, որից 28,5 հազարը երեկվա տվյալներով արդեն բաշխված էր հանրապետության մայրաքաղաքում եւ 16 շրջաններում: Իհարկե, նախորդ տարվանից որոշ թերություններ դեռեւս մնացել են, բայց ինչպես ցույց տվեց նավթի բաշխման ողջ ընթացքը, այս ձմռանը այն անցկացվեց ավելի կազմակերպված, քան անցյալ տարի: Հիշեցնենք, որ նավթի բաշխման աշխատանքներն այս տարի ղեկավարեց ԱՄՆ ժողովրդավարության եւ զարգացման հիմնադրամը: Մասնագետները պնդում են, թե տրվող նավթաբաժիններում երբեմն երբեմն նկատվող պակասորդը կախված է նաեւ այն նավթամաններից, որոնք արտադրվել են մեզ մոտ եւ 20-ի փոխարեն հաճախ լինում են նաեւ 22 կամ 23 լիտրանոց: Այստեղից էլ տպավորություն է ստեղծվում, թե նավթը քիչ են լցնում: Ինչ վերաբերում է նավթի որակին, ապա դրա պատասխանատուն ոչ միայն ամերիկյան կողմն է, այլեւ Հայաստանի ընդունող կազմակերպությունները՝ նավթաբազաները:

Ամերիկյան պատվիրակության հետ բանակցություններում կքննարկվեն ոչ միայն նավթի, սննդամթերքի, այլեւ տեխնիկական օգնության հետ կապված հարցեր: Կշարունակվի նաեւ հացահատիկի եւ ալյուրի առաքումը: Արդեն հայտնել ենք, որ այս տարի ԱՄՆ-ը կհատկացնի եւս 100 հազար տոննա ցորեն եւ 20 հազար տոննա սոյա: Սակայն, որքան էլ նշենք, թե ԱՄՆ-ը մեծ տեղ է հատկացնում մարդասիրական օգնություններին, միեւնույն ժամանակ չենք կարող չարձանագրել, որ նման օգնությունները մեր ժողովրդի մեջ սերմանում են «մուրացկանի» հոգեբանություն:

Հետեւաբար, «մինչեւ ե՞րբ» հռետորական հարցը դառնում է օրակարգի խնդիր: Այդ պատճառով էլ, թերեւս, Հայաստանի կառավարությունը մշակում է նոր ուղի, այն է՝ մարդասիրական օգնություններից աստիճանաբար անցնել զարգացման ծրագրերի, որոնց թիվը դեռեւս քիչ է: Հայաստանը ներկա բանակցություններից առաջ արդեն ներկայացրել է, թե ինչպիսի «ռիսկի» խմբեր կան (ծնողազուրկ երեխաներ, թոշակառուներ, բազմազավակ ընտանիքներ) եւ ինչ տեսակի առաջնահերթ օգնություն է հարկավոր՝ դեղամիջոցներ, հղի կանանց եւ նորածին ու մինչեւ 5 տարեկան երեխաների սնուցման ծրագրեր, հացահատիկ եւ ալյուր, էներգետիկ ռեսուրսներ, հատկապես մազութ: Բնական է, որ ամերիկացիները, գալով Հայաստան, դժվար թե մերժեն մեր ներկայացրած ծրագրերը, սակայն ակնհայտ է, որ բանակցությունների հիմնական թեման լինեն հատկացվող օգնության չափերը եւ նպատակահարմարությունը:

Եռօրյա այցի արդյունքները թերեւս ավելի հստակեցվեն փետրվարի 11-ին նախատեսված մամուլի ասուլիսում, որին կմասնակցեն նաեւ ամերիկյան կողմի ներկայացուցիչները:

■ *Ճշտում: Երեկվա մեր համարում, 2-րդ էջի վրա զետեղված «Հայաստանում նավթի եւ գազի շերտերը արդյունաբերական նշանակություն չունեն» նյութի վերջին պարբերության մեջ, թարգմանական անճշտության հետեւանքով, սպրդել է մի սխալ, որ լիովին փոխում է լուրի իմաստը: «Ստացված տեղեկությունների համաձայն» փոխարեն պետք է կարդալ «Սնարի տեղեկությունների համաձայն»: Հայցում ենք Սնարի եւ ընթերցողի անչափ ներողամտությունը:*

Ձեզ ուղղված սույն փաստաթղթի առիթը «Ազգ» թերթի 1995 թ. փետրվարի 8-ի համարում «Ներքին կյանք» խորագրի տակ զետեղված «Հրազդան. Իշխանությունները հետեւում են ՀՅԴ կասեցման որոշմանը» վերտառությամբ հոդվածն է: Շարադրված փաստերի վերլուծությունը, ըստ իս, միանշանակ վկայում է, որ, իր փոքր ծավալով հանդերձ, այն պարունակում է բազմաբնույթ կեղծ եւ չստուգված լրատվություն: Ձեր թերթի էջերում նման նյութի ի հայտ գալը տարակուսանք է հարուցում, քանզի «Մամուլի եւ զանգվածային լրատվության մյուս միջոցների մասին» ՀՀ օրենքի 6 հոդվածն անհերքելիորեն սահմանում է. «Հրապարակման ենթակա չէ ... կեղծ եւ չստուգված լրատվությունը»: Իսկ, որ նման մոտեցումը քաղաքացիաիրավական պատասխանատվության հիմք է հանդիսանում, չի կարող տարակարծության տեղիք տալ, որովհետեւ իր իսկ հեղինակի կողմից մատնանշված, այսպես կոչված, «տեղական եւ տեղյակ աղբյուրները» համաձայն նույն օրենքի 31 հոդվածի պատասխանատվությունից ազատվելու հիմք չէին կարող լինել՝ դրանից բխող բոլոր իրավական հետեւանքներով, այդ թվում եւ զանգվածային լրատվության միջոցի պատասխանատվությամբ հերքելու հրապարակված լրատվությունը:

Ինչեւէ, դիմենք կոնկրետ փաստերին: Հոդվածում նախատեսված է, որ մի ցույց է տեղի ունեցել միլիցիայի, ԱԱՊՎ-ի աշխատակիցների եւ ժողովրդի միջեւ: Միջադեպը, իրոք, եղել է, սակայն դրանում բացարձակապես ոչ մի մասնակցություն չեն ունեցել ԱԱՊՎ-ի աշխատակիցները. սույն փաստը հաստատել են դեպքի ականատեսները, բացառությամբ ... բոլոր քաղաքացիները ու միջշրջանային դատախազության ղեկավար պատգամավորները: Բացի այդ, միջադեպը միայն ծագել է միլիցիայի աշխատակիցների եւ հասարակական կարգը խախտող 5 քաղաքացիների միջեւ: Թե որքանով է հիմնավորված եւ նպատակահարմար վարչական զանցանք թույլ տված 5 քաղաքացիներին պատժի ենթարկելը «ժողովուրդ» հասկացության հետ նույնացնելը, թողնում ենք հեղինակի խղճին, քանի որ զուտ իրավական տեսանկյունից այն քննարկման առարկա չէ:

Ըստ հեղինակի, Հրազդանի քաղաքային դատախազությունը (՞) դիմել է... Հրազդանի վարչական տարածքում գործում է միայն Հրազդանի միջշրջանային դատախազությունը) դիմել է Հրազդանի քաղխորհրդին Հրազդանի քաղխորհրդի պատգամավոր, ՀՅԴ անդամ Աշոտ Եղիազարյանի պատգամավորական լիազորությունները կասեցնելու համար: Նման դիմում բացարձակապես չի եղել եւ չէր էլ կարող լինել այն պարզ պատճառով, որ դատախազը գործող օրենսդրությամբ իրավասու չէ այդպիսի պահանջ ներկայացնել տեղական իշխանության ներկայացուցչական մարմնին:

Չի համապատասխանում իրականությանը նաեւ այն պնդումը, թե իբր դատախազության թույլտվությամբ ձերբակալվել է 3 դաշնակցական, որոնցից երկուսին տրվել է 15-օրյա կալանք: Նախ, ձերբակալման համար դատախազության թույլտվություն նախատեսված չէ օրենսդրությամբ (ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 262 հոդվածի համաձայն դատախազին 24 ժամվա ընթացքում գրավոր հաղորդվում է ձերբակալման մասին), բացի այդ, ճիշտ չեն նշված կալանքի ժամկետները: Ի դեպ, վարչական կալանք սահմանվում է ոչ թե դատախազի, այլ դատարանի կողմից:

Ցավոք, հանգամանորեն մյուս փաստերը քննարկման առարկա դարձնելը տեխնիկապես հնարավոր չէ, քանզի, ինչպես հայտնի է, «Հրապարակվող հերքման ծավալը չպետք է գերազանցի հերքվող լրատվության ծավալի կրկնակի չափին» (Օրենքի 24 հոդ.):

Այն, որ նյութը նախապատրաստվել է հապճեպ եւ ոչ պատշաճ մասնագիտական մակարդակով, վկայում է նաեւ այն անհերքելի փաստը, որ գրեթե ոչ մի պետական մարմնի անուն ճիշտ չի նշվել. քաղաքային միլիցիա, ԱԱՊՎ-ի շրջանային բաժանմունք, քաղաքային դատախազություն եւ այլն:

Արժե ավելացնել, որ Հրազդանի միջշրջանային դատախազությունը նույնպես մտահոգված է տեղի ունեցած միջադեպով եւ այն, ինչպես ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր Գառնիկ Իսագուլյանի, այնպես էլ վարչական պատասխանատվության ենթարկված անձանց ազգականների կողմից բերված միջնորդության հիման վրա բազմակողմանիորեն քննարկվել է՝ գիտակցաբար նմանատիպ միջադեպերը կանխելու եւ քաղաքային պայմանը քաղաքակիրթ հիմքերի վրա դնելու նկատառումով:

Խնդրում եմ սույն փաստաթուղթը դիտել որպես հերքում եւ օրենքով սահմանված ժամկետում եւ կարգով հրապարակել այն Ձեր թերթում ու կարծում եմ, որ դա բնավ չի խաթարի Ձեր թերթի հեղինակությունը:

Միաժամանակ, միջշրջանային դատախազությունը պատրաստակամություն է հայտնում իր գործունեության ոլորտին վերաբերող ցանկացած հարցի վերաբերյալ համապատասխան փաստեր ներկայացնել Ձեր լրագրողներին:

Հրազդանի միջշրջանային դատախազ՝ Գ. Բ. ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Այս դեպքի կապակցությամբ երեկ ուշ երեկոյան Հրազդանի քաղխորհրդի գործկոմից ստացանք մի այլ գրություն, որը նոր լույս է սփռում միջադեպի վրա:

Հրազդանի քաղաքային խորհրդի գործկոմն իր տարակուսանքն ու անհամաձայնությունն է հայտնում Ձեր թերթի 1995 թ. փետրվարի 8-ի համարի «Ներքին կյանք» բաժնում տպագրված «Հրազդան. Իշխանությունները հետեւում են ՀՅԴ կասեցման որոշմանը» հրապարակման կապակցությամբ եւ հայտնում, որ հոդվածում բերված փաստերը հիմնականում չեն համապատասխանում իրականությանը:

Այսպես, քաղաքի մի խումբ բնակիչների նախաձեռնության մասին քաղաքային իշխանություններին տեղյակ չի պահվել, հետեւաբար հանդիպման արգելման վերաբերյալ տեղական եւ կենտրոնական իշխանությունների միջեւ նախնական համաձայնություն չէր կարող լինել եւ չկար:

Իրականում Հրազդանում է գտնվել միայն ՀՀ ԳԽ պատգամավոր Գառնիկ Իսագուլյանը, որը ՀՅԴ Հրազդանի կոմիտեի անդամների հետ ցանկացել է հայտ տանել էներգետիկների մշակույթի պալատում, որի մասին սկզբում նախապես զգուշացվել է, հետագայում արգելվել:

Այնուամենայնիվ հայտը տանելու համար, քաղխորհրդի գործկոմի նախագահից էներգետիկների մշակույթի պալատ տրամադրելու թույլտվություն ստանալու նպատակով, պարոն Գառնիկ Իսագուլյանն այցելել է նրա տուն: Վերջինս չի բավարարել պարոն Գառնիկ Իսագուլյանի խնդրանքը, վկայակոչելով ՀՅԴ գործունեության կասեցման վերաբերյալ ՀՀ Գերագույն դատարանի որոշումը:

Հրազդանի քաղաքային խորհրդի պատգամավոր, ՀՅԴ անդամ Աշոտ Եղիազարյանի վերաբերյալ միջշրջանային դատախազության կողմից որեւէ միջնորդություն չի եղել:

Հրազդանի քաղխորհրդի գործկոմ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Հրազդան. Միջշրջանային դատախազը հերքում է մեր տպագրած նյութը

Մեր թերթի չորեքշաբթի օրվա, փետրվարի 8-ի համարում գրել էինք, թե Հրազդանի քաղաքային իշխանությունները փետրվարի 4-ին արգելել են քաղաքային էներգետիկների պալատում ՀՀ ԳԽ մի խումբ պատգամավորների եւ Հայաստանի մշակույթի գործիչների հանդիպումը տեղացիների հետ, թե իբր դրա հետեւանքով տեղի են ունեցել ընդհարումներ եւ ձերբակալություններ: Գրել էինք նաեւ, թե հանդիպման արգելքը հետեւանք է ՀՀ Գերագույն դատարանի որոշման, որով 6 ամսով դադարեցվում է ՀՅԴ գործունեությունը Հայաստանում: Եվ ահա երեկ, ի պատասխան այդ լուրի, Հրազդանի միջշրջանային դատախազ պրն. Դանիելյանից ստացանք մի գրություն, որ թեեւ իրականում չի ժխտում մեզ մեղադրում է «կեղծ եւ չստուգված» լուրեր տարածելու մեջ: Որ մեր տված լուրի աղբյուրները «կեղծ» էին բնորոշում ենք, ինչ վերաբերում է «կեղծ եւ չստուգվածին», դա արդեն թողնում ենք ընթերցողների դատողությանը, նրանց ներկայացնելով հարգելի դատախազի գրությունը ամբողջությամբ, թեեւ այն մեր տպագրածի եռակի ծավալն ունի:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Էլեկտրական կրքեր

Եթե ՀՀ բոլոր բնակավայրերում էլեկտրասնուցման իրավիճակը լիներ այնպիսին, ինչպիսին Գորիսում է, ապա ատոմինի լարանցումների մասին ՀՀ նախագահի հրամանագրի անհրաժեշտություն չէր զգացվի: Առաջին հերթին տեղական իշխանությունների եւ շրջանային էլցանցի կոլեկտիվի լրջմիտ վերաբերմունքի շնորհիվ է, որ քաղաքում բացառված են ատոմինի լարանցումները: Գորիսի էլցանցերի ձեռնարկությունը ակնառու հաջողություններ ունի: Աշխատատեղերի թիվն ավելացել է 29-ով, հասել 106-ի, իսկ ամսական միջին աշխատավարձը կազմում է 6 հազար դրամ: Վերջին 2 տարում վերականգնվել են հրթիռակոծությունից տուժած շրջանի 10 գյուղերի էլեկտրասնուցման գծեր, ենթակայաններ, որոնց թվում եւ Զանգեզուրի էլեկտրահամակարգի սիրտ Շինուհայրի կենտրոնական ենթակայանը, ուր հավաքվում է Որոտանի ՀԷԿ-երում արտադրվող էներգիան եւ ուղղվում Երեւան: Ենթակայանի տարածքում դիտավորությամբ պայթել էին շուրջ 10 արկ եւ խիստ վնասել այն: 1994 թ. շրջանում էլեկտրաէներգիայի կորուստը պլանային թույլատրված 26 տոկոսի փոխարեն կազմել է 22 տոկոս, որը ՀՀ էներգահամակարգում լավագույն ցուցանիշներից է:

Արդեն քանի օր է, ինչ Գորիսում մարդկանց խոսակցության թեման էլեկտրավարձերն են, տեղական հեռուստաալիքով հայտնվում են այն մարդկանց անունները, ովքեր խոշոր պարտքեր ունեն: Դրանց մեջ քիչ չեն պաշտոնատար անձինք: Պարտքերի պատճառով, փետրվարի 4-ին լիովին հոսանքազրկվեց Գորիս քաղաքը, շարունակում են հոսանքազրկված մնալ առանձին բաղամասեր, գյուղեր: Դրությունն արագորեն շտկվում է (պարտքերի առումով): Լուրեր էին պտտվում, որ աշխատանքից ազատվել է Գորիսի էլցանցի տնօրեն Գագիկ Մալինցյանը, իսկ այդ որոշմանը դեմ են տեղական իշխանությունները ու կոլեկտիվը: Մինչդեռ, մեր այցի օրը, փետրվարի 8-ին Մալինցյանը սովորական, մշտազբաղ առօրյայի մեջ էր:

ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ,
Սեփ. թղթակից, Գորիս

172716 դոլլար «Արցախ» ծրագրին

«Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի հաղորդման համաձայն, ֆրանսիական Sentier pour l'Arme'nie կազմակերպությունը կատարել է նպատակային հատկացում: «Հայաստան» հիմնադրամի «Արցախ» ծրագրով կառուցվող Մաղավուզ-Մարտակերտ բարձր լարման էլեկտրահաղորդման գծի շինարարության համար նա հատկացրել է 172716 ամերիկյան դոլլար:

Սպասվում է նոր հանդիպում կարագի ու բրնձի հետ

ԵՐԵՒԱՆ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Փետրվարին Հայաստանի յուրաքանչյուր բնակիչ կստանա 250 գրամ կարագ եւ 0,5 կգ (գուցեեւ ավելի) բրինձ: Այդ մթերքների գները առաջվա պես խորհրդանշական են. 1 կգ կարագը արժե 200 դրամ, 1 կգ բրինձը՝ 35 դրամ: Բնակչությանը կտրոնների բաշխումը եւ ապրանքների իրացումը սկսվելու են փետրվարի 10-ից:

[illegible]

Ձեռնտու չափեր

ԵՐԵՒԱՆ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: Հայաստանում ամուսնությունը գրանցելն ավելի ձեռնտու է, քան հարեւան երկրներում: Դրա պատճառը գրանցման գծով սակագներն են սահմանված: Այն մարդիկ, որոնք ունեն երկքաղաքացիություն, գերադասում են իրենց ամուսնությունը գրանցել Հայաստանում: ՀՀ արդարադատության նախարարության ներկայացուցիչները առաջարկում են բարձրացնել ամուսնության գրանցման պետական սակագները մոտավորապես 100 անգամ:

Չինաստանի դեսպանը հեռանում է

Փետրվարի 8-ին ՀՀ Գխ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանն ընդունել է ՀՀ-ում Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Չժաո Սիլիին, ՀՀ-ում վերջինիս դիվանագիտական գործունեության ավարտի կապակցությամբ: Ընդունելության ընթացքում ընդգծվել է, որ առկա են ստեղծվել երկու պետությունների միջեւ փոխշահավետ համագործակցության հետագա զարգացման համար: Տեղեկությունը ստացվել է ՀՀ Գխ մամուլի կենտրոնից:

ԼՏ

Ղարաբաղի նախագահը զգուշանում է մահափորձից

Ղարաբաղի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը վերադարձել է հիվանդանոցից եւ անցել աշխատանքի: Ականատեսների վկայությամբ, նա ձեռքում պահած թիկնապահի ուղեկցությամբ: Իրազեկ աղբյուրների վկայությամբ, նախագահի զգուշությունը պայմանավորված է հիվանդանոցում վերջինիս գտնվելու ժամանակ նրա վրա կատարված մահափորձով:

ԼՏ

ԼՈՒՍԱՎՈՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 2 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7-8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ տառատեսակները ՊԱՒԵԼ ՊԱԼԼԱՐԵԱՆԻ
Apple Macintosh համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoution st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Ազգ

Այսօր Ալմաթիում իրենց հերթական գագաթաժողովն են սկսում ԱՊՀ երկրների ղեկավարները: Ինչպես տեղեկացանք ՌԴ ԱԳՆ աղբյուրներից, օրակարգի առաջին հարց են դրված ֆաշիզմի դեմ տարված հաղթանակի 50-ամյակի նշման համատեղ միջոցառումները: Ըստ տեղեկությունների, գագաթաժողովի մասնակիցները մտադիր են հիշատակման տարելիցի կապակցությամբ դիմել իրենց ԱՊՀ ժողովուրդներին եւ միջազգային հասարակայնությանը:

[illegible]

ՍԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ալմաթիի գագաթաժողովը կշարունակի սերտաճման գործընթացները

[illegible]

[illegible]

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Համաշխարհային տնտեսական հանրակցության մեջ ներգրավվելու լուրջ առաջընթաց

ՄՈՍԿՎԱ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌՈՒՍ ՍՆԱՐՔ: «1994 թ. Ռուսաստանին հաջողվեց լուրջ առաջընթաց ապահովել համաշխարհային տնտեսական հանրակցության մեջ համահավասար պայմաններով ներգրավվելու համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու ուղղությամբ», մամուլի ասուլիսում շորեքշաբթի հայտարարել է Ռուսաստանի փոխվարչապետ Օլեգ Դավիդովը: Ի մի բերելով կառավարության արտաքին տնտեսական գործունեության արդյունքները նա այս ապարեզում կարեւոր ձեռքբերում է համարել Եվրոպական միության հետ գործընկերության եւ համագործակցության համաձայնագրի եւ Եվրոպական էներգետիկ խարտիայի հետ պայմանագրի ստորագրումը, ինչպես նաեւ համաշխարհային առեւտրական կազմակերպության մեջ Ռուսաստանին ընդգրկելու ուղղությամբ ձեռնարկված աշխատանքները:

Ռուս-ուկրաինական բանակցություններն ավարտվեցին

Սեւաստոպոլը Սեւծովյան նավատորմի գլխավոր բազա

ԿԻԵՎ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԻՆՏԵՐՖԱՔՍ: Փետրվարի 8-ին Կիեւում ավարտվել են Ուկրաինայի եւ Ռուսաստանի կառավարական պատվիրակությունների բանակցությունները: Ուկրաինայի փոխվարչապետ Եւգենի Մարչուկը բանակցությունների հիմնական արդյունքը համարել է բարեկամության եւ համագործակցության ծավալուն երկկողմ պայմանագրի տեքստի նախապատրաստումը, որը հնարավորություններ է ստեղծում ՌԴ նախագահ Ելցինի Կիեւ կատարելիք այցի համար: Բանակցող կողմերը նաեւ փոխհամաձայնեցրել են «Սեւծովյան նավատորմի հիմնախնդիրները կարգավորելու մասին» հայտարարագրի հիմնական սկզբունքները: Ըստ այդ հայտարարագրի, Սեւաստոպոլը պետք է լինի Սեւծովյան նավատորմի գլխավոր բազան: Հանդիպման ընթացքում քննարկվել է նաեւ էներգակիրների համար Կիեւի Ռուսաստանին ունեցած պարտքի հիմնահարցը: ՌԴ կառավարության փոխվարչապետ Օլեգ Սոսկովեցի կարծիքով, Ուկրաինայի պարտքերի հիմնական պատճառն այն է, որ ի տարբերություն Ռուսաստանի, այդ երկրում վաս են զարգացած շուկայական մեխանիզմները եւ կառույցները:

«Գրոզնին պետք է վերականգնել համառուսական անհատույց օգնությամբ»

ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ, ԻՆՏԵՐՖԱՔՍ: Ստավրոպոլի երկրամասային դումայի նախագահ Վալերի Չերենկովը երեկ «Ստավրոպոլսկայա պրավդա» թերթի հարցազրույցում հայտարարել է, թե ՌԴ կառավարության մի բարձրաստիճան պաշտոնյա իրեն Մոզդոկում տեղեկացրել է, որ Գրոզնին 40-50 տոկոսով ավերված է: Քաղաքի շենքերից շատերը վերականգնել հնարավոր չէ, ինչպես Տաշքենդի երկրաշարժից հետո: Ռուսաստանի պետական բյուջեի միջոցները քաղաքը վերականգնելու համար ամենեւին չեն բավարարի: Այդ պատճառով Ռուսաստանի առանձին շրջաններ ստիպված պետք է լինեն իրենց անհատույց օգնություն ցույց տալ Չեչնիային: Երկրամասային դումայի խոսնակը նաեւ նշել է, թե ոչ մի տրամաբանություն չի տեսնում Մոսկվայի ձեռնարկած քայլի մեջ, ըստ որի մարդասիրական բեռները օդային ճանապարհով բերվում են Մախաչկալա, Վլադիկավկազ եւ Նալչիկ:

«Կարծես թե մոռացել են Հյուսիսային Կովկասի Միներալնիե Վոդի եւ Ստավրոպոլ քաղաքներում գտնվող խոշորագույն օդանավակայանների մասին, բողոքել է Չերենկովը: Այդ մոռացկոտության պատճառով չէ՞, որ մարդասիրական բեռները չեն հասնում ուղեգրու բնակչությանը, այլ հայտնվում են Հյուսիսկովկասյան հանրապետությունների շուկաներում», ասել է դումայի խոսնակը:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ժիրինովսկին պահանջեց Երինի եւ Ռիբկինի հրաժարականը

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌՈՒՍ ՍՆԱՐՔ: [illegible]

ՎԱԶ-ը փետրվարին թանկացրել է մեքենաների գները 14 տոկոսով

ՄՈՍԿՎԱ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌՈՒՍ ՍՆԱՐՔ: [illegible]

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Յուրմալա. Բալթյան ղեկավարների հանդիպում

ՌԻԳԱ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Յուրմալայում անցկացվում է բալթյան երեք պետությունների ղեկավարների հանդիպում, որը նվիրված է ՆԱՏՕ-ի խաղաղապահ կորպուսի բալթյան գումարտակի ծրագրով Լատվիայի, Էստոնիայի եւ Լիտվայի զինված ուժերի համատեղ զորավարժություններին: Կուրսանտների ուսուցումը իրականացնում են դանիացի եւ բրիտանացի սպաներ: Ենթադրվում է, որ արդեն եկող տարվա սկզբներին բալթյան երկրների խաղաղարար ուժերը կկարողանան հաշտարար գործողություններ սկսել երկրագնդի թեժ կետերում, բացի ԱՊՀ-ից: Դա արգելվում է Լիտվայի սահմանադրությամբ:

■ *[illegible]*

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Ռուս-թուրքական համաձայնագիր ահաբեկչության դեմ

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Սփիւռք

Բացառութիւն, որ յարգելի չէ

Հ.Յ.Դ.-ը ծանրածանր ամբաստանութիւններու բեռան դարձող նախագահական ճառէն ու անոր գործունէութիւնը կասեցնող հրամանագրէն ի վեր բազմաթիւ են հակազդեցութիւնները, թէ Հայաստանի մէջ, թէ Սփիւռքի։ Անոնք մեծ մասով բողոք ու ցաւ կը յայտնեն։

Երեւանի կողմէ այս բողոքին դէմ միանշանակ լռութիւն կը պահուի. եթէ նկատի չառնենք անուղղակի փոքր ընդոստ մը, այն որ «Հայաստանի Հանրապետութեան» յունուար 12-ի առաջին էջին վրայ յայտնուած է զօրակցութեան ճեղքիկ ցացափելովք մը. հոն տեղ գրաւած են Ուրուգուայ տասը կազմակերպութիւններու եւ Շուէտի հայութեան մշակութային կեդրոնի վարչութեան դիմումները նախագահ Լ. Տէր Պետրոսեանին։ Անոնցմէ առաջինը «ազգակործան» կը կոչէ Հ.Յ.Դ.-ի գործունէութիւնը, իսկ նաբնական կը դարձնեն Երեւանի լռութիւնն ալ։

Ան խզուեցաւ սակայն, բառակապ անակնկալ կերպով. «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամին գործադիր վարչութեան Յունուար 23-ի յայտարարութեամբ։ Հետաքրքական գործիչները փութացին զայն Սփիւռքի կեդրոններու հասցնել՝ ֆաքսի մը օր եւս միայն Հ. Յ. Դ.-ի Յունուար 18-ի Յայտարարութենէն, որով կուսակցութեան Բիւրոն կը յայտնէ՞ր, թէ որոշած է առկախել իր մասնակցութիւնը Հիմնադրամի աշխատանքներուն։

Այս մէկուն որպէս անմիջական հակազդեցութիւն ծնած Յայտարարութեան մէջ նախ կը կրկնուի Սփիւռքի կառոյցներուն հանդէպ արհամարհանքի կեցուածքը, երբ կ'ըսուի. «Առաջին օրերին կարելի էր ողղակի դիմել սփիւռքահայութեան, ողղակի այսինքն՝ շրջանցելով Սփիւռքում գոյութիւն ունեցող ատենդական կամ նոտուտեղծ կառոյցները»...։ Յետոյ պարբերութիւնը

Հարցականներ որոնց խորքի պատասխանելու դերին մէջ է խուսափանաչիր սփիւռքահայ։ Բայց եւ այնպէս, երանի թէ յօդուածի սկզբունքը յարգուէր նաեւ Հիմնադրամին կողմէ. փոխանակ տեղի այս բացառութեան։

Մեր երկիրը

Հայաստանի վերջին պատահարներուն յարուցած հարցերը այս հանգրուանին պէտք ունին ճիշդ արժեւորուելու եւ խաղաղ բարեւոր դեր։ Երեւանի կողմէ «օտարերկրացի» նկատուիլ յարմարագոյն առիթ մը կրնայ ըլլալ նախ անդրադառնալու, թէ ո՛ր է այդ երկիրը։

Ասոր համար ողջամիտ խմբագրութեան մը պարտականութիւնը պիտի ըլլայ կենալ դարձուցած զգացական, շարժիլ ու շարժման մղել մեր իրականութիւններուն բեւեռացումով։ Ինչ լաւ պիտի ըլլայ, եթէ այդ խմբագրութեան մէջ տեղ գտնէ «դեկավար» նկատուած դասն ալ։

Այսօր ալ անհրաժեշտ այդ «բնութով», ասիկա հասանօրէն ամէնէն դժուար կէտը չէ։ Պէտք ունի մեր ճիշդ տեսնելուն։

Վերջին տարիներուն առաւելաբար Հայաստանի սեւեռած մեր ակնար կէն վրիպեցաւ, թէ օժանդակութեան կարօտ դպրոց ու մշակութային հաստատութիւն ալ կար։ Միայն Փարիզի մէջ, դարաւոր Սամուէլ-Մուրատեան վարժարանը փակուեցաւ եւ Դպրոցասէրն ու Ս. Մեսրոպը ամէն օր տագնապ կը հնչեցնեն։

Ասիկա, երբ «ազգային» կոչուած տուն մը նոյն Փարիզի մէջ անկիւն մը մնացած գումարներ կան, որոնք կրնան լայնօրէն լուծել այդ տագնապները։ Նոյն Փարիզի մէջ համալսարանի հայագիտական ամբիոնը տարօրինակ կարգադրութիւններու բեմ եղաւ, վերջ տուեցաւ գաղութային ըլլալու յաջողած ծայնասփիւռի կայանի մը գործունէութեան։ Այսօր, ամբողջ Ֆրանսայի հայութեան անունով կատարուած նորագոյն բեմադրութեամբ մը Անանուն Հայոց Կաթողիկոսի բնօրր-

ՀԱՅԱՑՔ «ԴՐՍԻՑ»

«Մենք եւ անոնք», կամ վտանգաւոր միտումներ Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւններում

1994 դեկտեմբերի 28-ի նախագահական հրամանագիրը բավական ցնցող կացութիւն ստեղծեց նաեւ սփիւռքում։ Երակ ու բոց մայրքող դաշնակցական մամուլի եւ շրջանակների դժգոհութեան ֆոնի վրա, մնացեալ շրջանակների կեցվածքը կարելի է բնդհանուր բնորոշմամբ որակել վերապահ լռութեան։ Բացառութեան կարգեր, բերեւս (մենք սփիւռքի ամբողջ մամուլը տեսնելու հնարաւորութիւնը չունեցանք), դաշնակցական արմատներով բայց անկուսակցական «Յառաջ» փարիզյան օրաթերթը, որ ՀՅԴ-ի կասեցման հասկացոս ձեւի դեմ արտահայտվելուց հետո, իր խմբագիրներից Արփի Յովհաննիսեանի գրչով վերջերս ձեռնարկել է մի ամբողջ շարք խմբագրականների լույս ընծայման՝ «Մենք եւ անոնք» ընդհանուր խորագրի ներքո։ «Մենք եւ անոնք»։ Վտանգավոր մի ընդհանրացում՝ որտեղ «մենք»-ը սփիւռքահայերն են, իսկ «անոնք»-ը՝ հայաստանցիները։ Ըստ էության այդպիսի այդ ընդհանրացմամբ սեռնող տխուր փաստերն ու դեպքերը իրական են սակայն։ Եւ բերքի աւելուսակիցը, հատկապես վրդովված ՀՀ Գերագույն դատարանի հունվարի 13-ի վճռից, որտեղ ՀՅԴ-ին արգելված գլխավոր մեղադրանքներից մեկը նույնպես արտազգային «օտարերկրացիներ» բնորոշումն էր՝ ուղղված սփիւռքահայ մարդկանց (օտարերկրացի բարեր, զալոններ եւ... հայե՞ր), հաջորդական հոդվածներում փորձում է ապացուցել նույն բերքի, կարելի է ասել, ասխատացնում, սփիւռքի կառուցակցութիւնները մի բաժնեն Հայաստանում, ան «Երանցն» է, իսկ «մենք» ունենք մեր կարիքները, «մեր» Երկիրը, մանավանդ որ Հայաստանի պետութիւնը չի ուզում Սփիւռք-Հայաստան կամուրջ ունենալ, այլ ցանկանում է Սփիւռքը վերածել միայն նյութական բարիքներ մարզվող անջատ կղզյակների, հետ-

ապար՝ Սփիւռք-կղզիները «մենք» պէտք է վերածենք կղզեխմբի։ Ահա մոտավորապես այն միտքը, որն անցնում է այդ խմբագրական-ների միջով։ Ճիշտ էր, հատկապես 1988 թ. զարթոնքից հետո, թե մենք սկսել ենք հաղթահարել ազգի ու ժողովրդի հոգեկան ու այլ կարգի մասնատվածության պատնեշները, արհեստական եւ առարկայական բոլոր պատվարները։ Մինչեւ, ինչպես վկայում է «Յառաջ» թերթում խմբագրականների շարքը, որն անշուշտ արտահայտութիւնն է ոչ միայն հեղինակի իրական, ներքին տրամադրությունների, զգուշա չենք հասել համազգային բաղձալի մակարդակին, գիտակցություն։ «Մենք եւ անոնք» հոգեբանությունը, ընդունենք կամ ոչ, առկա է դժբախտաբար։ Եւ այժմ մեզնից է կախված այն վերածել հոմասարամ «Մենքի»։ Սակայն դրա համար անհրաժեշտ է հրաժարական աչխասանք, իրական գործ եւ, վերջապես, պետական համազգային ծրագրեր։ Դրան հասնելու համար անհրաժեշտ է նաեւ խուսափել անտեղանքներից, արհամարհանքներից, բարեծնություններից օգտվելու գավառամտությունից, ընչաքաղց չտեսությունից եւ կեղծ պետականիզմի դրսեւորումներից, որոնք հասել են մեր պետական այրերից ոմանց։ Մյուս կողմից, պետք չէ բողոքել, որ Սփիւռքը սահի տեղայնականության, ինքնամփոփության, մեկուսության գիրկը։ Այդ պարագայում, մենք ընդհանրապես կկորցնենք Սփիւռքը, ման որ այն... այլեւս գոյություն չի ունենա։

Ազգային այս բեման մենք չենք սպասում այսպես, այսօր։ Դա լուրջ եւ զգայուն խնդիր է։ Եւ խորհրդածությունները շարունակելու նպատակով՝ տեղին ենք հարկ ենք երկու հոդված «Յառաջի» հիշյալ խմբագ-րականների շարքից։

խազահին արարք «ազգանուէր»։ Երկրորդին մէջ ալ դատումը նոյնն է, ածականներու բեբեւակի տարբերակումով. «ազգակործան»ը վերածուած է «ազգավնաս»ի, իսկ «ազգանուէր»՝ «բնական ու անհրաժեշտ»ի։ Այս ցացափելիքին անշուշտ բոլորովին կը շեշտուի, երբ մարդ նկատէ այն տողերին զոր երկու երկիրներու հայ գաղութները ունին 2,5-3 միլիոնանոց Սփիւռքի մը մէջ...։

Միւս կողմէ, բողոք ու ցաւ յայտնող հակազդեցութիւններն ալ բաւական խառնուած են ծոռ եւ աներդրումնելի բաներով. անոնց ամէնէն ցայտուն օրինակներէն են Հ.Յ.Դ. մամուլին մէջ լոյս տեսած ծաղրանկար մը, ուր Հայաստանի նախագահը ներկայացուած է Ստալինի ու Թալաթի շարքին, կամ նոյն մամուլին էջերը, որոնք «Խուրջի կեռ» կը նկատեն Լ. Տէր Պետրոսեանի հրամանագիրը, ու տակաւին կան այն տողերը, որոնք կը սկսին «կը պահանջե՛նք»ներու հարուստ շարաններով. կան մինչեւ իսկ ոդրեւ զականօրէն ծիծաղելի չափազանց գրութիւններ։ Հակազդեցութիւններ, որոնց յետին նպատակը կարծէք արդարացնել ըլլար Սփիւռքի կառուցութիւնները «ժամանակավրէպ» նկատող նախագահական արժեւորումը։ Հակազդեցութիւններ, որոնք

կը շարունակուի «ազգային տարի» ու «միասնութեան եւ բոլոր ջանքերի համախմբման» հրաւէրով։

Ի՞նչպէս հասկնալ այս երեւոյթը. չնստած՞լ, որ երեւանեան յուրեան խորքը կաղմուած է բարոյական ու զգացական պաշէն դուրս կանգնող առաջին յուրջ Յայտարարութեան, որ առընչուած է նիւթական մարզին։ Այդ խօսքով՝ ազատ է առարկայն ամէն կարգի հակազդեցութեան. այնքան ասէն որ յուրջ բանեբու չեն դրուիր առնոնք, ու նիւթականէն անդին յուրջ բա՞ն...։

Այս բացառութիւնը այս մօտեցումով աւելի կը մրացնէ «օտարերկրացի»-ի դատութիւնը, ցոյց տալով, որ այդ վարկաբեկող սահմանումէն դուրս կրնայ ձգուիլ անոր... դրամը միայն։

Կայ նաեւ հակասութեան մը հարցը. երէկ «օտարերկրացի» կնքուած սփիւռքահայը ի՞նչպէս պէտք է համեմատէ ասիկա ու յաջորդ օրն իսկ իրեն ուղղուած ազգային հարկատուի նկատումը։ Այդ «ազգ»ին պատկանելութիւնը միայն նիւթականով սահմանող կեցուածքին դէմ պիտի կարենա՞յ կայ տալ «Հայ ժողովրդին ու Հայոց պետութեան ծառայելու մեծագոյն հնարաւորութեան» խօսքը, որով աւարտած է Հիմնադրամի վարչութեան յայտարարութիւնը։

ռանի»ն գրել դաստիարակչական գործ ունի կատարելիք. նախ տեսնել պիտի սորվեցնէ մեծին ու փոքրին։ Տեսնել մօտ. հեռուն, երէկը, այսօրը։ Մեր շուրջը եւ մէջը կը վխտան այն ազդակները, որոնք պիտի շարունակեն մղել իրականութենէն խոյս տալու, ու որոնց երկարի անոնց տիրակալութիւնը, նոյնքան պիտի տամբեն մեզ ու մեզի հետ Հայաստանն ալ։

Սփիւռքը, ինչ որ ալ ըլլան անոր մասին արժեւորումներն ու մօտեցումները, պէտք ունի յիշելու, թէ ինք կրցեր է լեզուի մը, մշակոյթի մը, ուրոյն միայն կրնայ գալ իր յիշողութեան դրօշմը։

Կ'ապրինք օրեր, որոնք ամէն փայլ կեանքի յիշողութեան նիւթը կ'արծարծեն, յատկապէս անողղակի մխտումներու այս օրերուն, որոնք շատ բան կրնան բանալ այդ արծարծումը մեզի։

Նախ կ'ըսէ, թէ արտ երկիրն ալ, օտար երկրացին ալ նոյնքան անհրաժեշտ բարդութիւններ են ժողովուրդի մը համար, որ 80 տարին ի վեր գիրի, մտածումի, երգի, պարի, գոյնի ու հանգի փերածած հեռ կը պտտցնէ իր Երկիրը։

Ու այդ Երկիրը այսօր ամէն ժամանակէ — նոյնիսկ Հայաստանէն-առաջ պէտք ունի մեզի, մեր օժանդակութեան։ Ոչ միայն նիւթական

բեան մեր պատմիչներու ուղղուածի ու տակաւին չենք գիտեր թէ ով մեր ձայնը Էջմիածին տանելու պարտականութեան նշանակուած է։

Կարկինը աւելի լայն բանալով նոյն շրջանակին մէջ կ'ունենանք տակաւին Արամամ Այնճեանի մը պարագան, որ արեւմտահայերէնի ու արեւմտահայ գրականութեան նաշածանոթ 810 անուններէն բերեւս առաջինն է ու լիբանանեան յետնորդն վրայ իր նակատագրին ձգուած կը ծգնի։ Այս ալ տեսնելու կարօտ Սփիւռքի մտաւորականն է։

Կարելի է երկարել շարքը այն բաներուն, որոնց պէտք ունինք, ոչ պարագայական ազդակներէ շինուած ատոպիչ ու դատախօս. դարէն շինուած հոգեւորական, հաջ խմբագիր, եւն, եւն։

Որքան ալ նօսրացած ըլլան Սփիւռքի բեւն ու կարելիութիւնները, ան ունի այս բոլորին անհրաժեշտ կարողականութիւնը։ Կը պակսի միայն տեսնելու եւ յիշելու տրամադրութիւնը։

Եթէ չկարենանք յագենալ այս պատկերը, «օտարերկրացի»ն պիտի ըլլանք այն Երկրին, որ 80 տարի հեռիեն հեռեւեցաւ բաժանական մեր բայերուն, յանախ ի հեճուկս մեր անտեսումներուն ու մոռացումներուն։

ԱՐՓԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ՄԵԿՆԱԲԱՆԵԼԻՍ

Ասէք, ո՞ւր են տանում մեզ ճամփաները «ժողովրդավար»

Հանրապետության ներքաղաքական եւ տնտեսական կյանքի վերջին իրադարձությունները կամա թե ակամա ստիպում են մտածել, որ դրանք, կարծես նախապատրաստում են հետագա «զարգացման» վայրիվերումները։ Մյուս կողմից, տեղի ունեցած եւ դեռ սպասվելիք «պատահականություննե-րը» հատուկ են յուրաքանչյուր երկրի զարգացման անցումային փուլին։ Նման ժամանակահատվածներին բնորոշ է նախեւառաջ պետական մոնոպոլիզմի քաղաքականության ամենատարրական ծեւը, դրանից բխող բոլոր հետեւանքներով հանդերձ։ Իհարկե, մեծ է նաեւ տեղական գործոնի դերը, որն էլ վերջ ի վերջո վերը նշվածի հետ համատեղ ծեւավորում է տվյալ պետության զարգացման անցումային ժամանակաշրջանի ինքնատիպ պատկերը։

Մեկ ուրիշ միտք. Հայաստանի ներկայիս իշխանությունները կարծես ապահովագրված չեն հարուստ եւ իրենց ազդեցությունից դուրս խավի առաջացման մեջ։ Դա բացատրվում է նրանով, որ կառավարությունը եւ այսպես կոչված ֆինանսական օլիգարխիան այսօր ներկայացված են միեւնույն կառույցի տեսքով։ Հակառակ դեպքում, անպայմանորեն կծնվեր հայրենական լոբբին։ Տեղական գործոնը, որի մասին խոսեցինք վերեւում, հետեւյալն է. հայաստանցի գործարարները ոչ արդյունաբերողներ են, ոչ էլ արտադրողներ։ Նրանք բանկիրներ են ու կոմերսանտներ, սակայն ճիշտ այն չափ, որչափ թույլատրում է մեր իրականությունը։ Այնուամենայնիվ նրանք, ուզեն թե չուզեն, իրենց գոյությամբ իսկ տատանում են իշխանության դիրքերը, ազդում ընդունվող կամ չընդունվող որոշումների վրա։ Ազդում էին։

Այժմ հանդուրժել հարուստ, սակայն ինքնուրույն խավի գոյությունը նույնն է, թե նպաստել հզոր ընդդիմադիր շարժմանը։ Դրանով է հենց բացատրվում մասնավորապես բանկերի, սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունների, այլ կազմակերպությունների (այդ թվում նաեւ քաղաքական) եւ մասնավոր անձանց գործունեության խափանումն ու կասեցումը։ Առիթները կարող են լինել տարբեր, սակայն պատճառը մեկն է։ Նույն սցենարով մեկ հաստոցի գնով սեփականաշնորհվում են գործարաններն ու արտադրությունները իշխանություններին հաճո մարդկանց։ Այդ քաղաքականությունը բափանցել է հանրապետության բոլոր փոքր ու մեծ օղակները, իր արտացոլումը գտնելով նույնիսկ սեղանիկային առեւտրի ոլորտում. հակառակ Երեւանի քաղխորհրդի որոշման, կայուն նորեն գործում են մետրոպոլիտենի կայարանների մոտակայքում արտոնյալ սեղանիկները։ Այսօր ողջ հանրապետությունն ավելի քան երբեւէ մոնոպոլիզացված է։ Ներկայումս արդեն քիչ թե շատ լուրջ նախածեռնության իրագործման համար (արտադրության հիմնում եւ այլն) ոչ կապիտալը, ոչ էլ ՀՀՇ-ի անդամակցությունը չեն գլխավոր նախապայմանները։ Ստեղծված վիճակում բնական է թվում գործարար մարդկանց արտահոսքը։ Եւ այս ամենը իր հետքն է թողնում սոցիալական ոլորտի վրա։

Էլ ավելի են խորացել իշխող վերնախավի եւ ընչազուրկ բնակչության միջեւ եղած հակասությունները, աննախադեպ աճ է ապրում գործազրկությունը եւ մուրացկանությունը։ Ինչպես առաջինը, նույնպես էլ երկրորդը հնարավոր չէ ենթարկել ճշգրիտ հաշվառման։ Այս պայմաններում դրամի կայունության մասին հայտարարությունները դատարկ խոսքեր են։ Ընդհակառակը, դրամի արհեստական կայունացումը (ինչը դժվար չէ պահպանել ծայրահեղ մոնոպոլիզացված համակարգում) ինչ-որ ծեւով հիշեցնում է խորհրդային ռուբլու կայուն դիրքը։ Մի խոսքով, ագահ շուկայի մասին միայն խոսում ենք, իրականում իշխանությունները խանդոտ հետեւում են, որ իրենց տեսողությունից ու իմացությունից դուրս որեւէ բան չկատարվի, որեւէ մեծ չլինի, թեկուզ դա լինի ժողովրդավար պետության հիմքերից մեկը։

Ո՞ւր կհասնենք սրանով, պարոն ժողովրդավարներ։ ԱՐԾԻՎ ՎԱՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Միջազգային

Թուրքիայի ներքաղաքական կյանքում ուժերի դասավորվածությունը, մոտ մեկ տարի առաջ անցկացված տեղական ընտրություններից այս կողմ, արմատական փոփոխությունների է ենթարկվել: Այդ է վկայում հունվարի վերջին «Հյուրիեթ» թերթի պատվերով անցկացված հասարակական հարցումը Ադանա, Անկարա, Դիարբեքիր, Էրզրում, Ստամբուլ, Իզմիր եւ Սամսուն քաղաքներում:

Ինչպես երեւում է, Թանսու Չիլլերի կառավարության կողմից անցյալ տարիների ընթացքում տնտեսական հաստատ միջոցառումների փաթեթը, որ հակառակ Չիլլերի ողջույններին հարուցեց կայունացնել քաղաքական խառնաշփոթ իրավիճակը, այնքան էլ չհաջողվեց: Ավելին, նույնիսկ այս կուսակցության դեմ Չիլլերի կողմից կազմակերպված եւ յուրացված միջոցների հավանության արժանացած «խաչակրաց արշավանքը» (մեղադրանքներ ռազմականի եւ հանրապետական կարգերին դավաճանելու, արտասահմանից ֆինանսական օժանդակություն ստանալու, քաղաքացիների համար հավակնված հանգանակության յուրացման մեջ եւ այլն) չի կարողացել սասանել նրա դիրքերը: Ավելին, ձայների 18 տոկոսը նրան դարձ է բերել առաջին տեղ Մայր հայրենիքի հետ միասին:

Աննախադեպ աճում է առայժմ օլիմպոսում: Սակայն իրականությունը գերազանցեց մեր գուշակումները: Այսօր նրա կուսակցության օգտին պատրաստ է քվեարկել ընտրողների 17 տոկոսը (անցյալ տարվա ընտրություններին 8 տոկոս), որ երկրորդ ցուցանիշն է: Թեւավորված իր կուսակցության թռիչքի տեմպերից, Էրբաքանը այժմ չի ուզում մյուս ծախակողմյան կուսակցությունների հետ միավորման մասին: Վերջինս հաջողության գլխավոր պատճառն այն է, որ նա միաժամանակ հանդես է գալիս թե ծայրահեղ ազգայնականության (փաստորեն շարունակելով Թյուրքիզմի ավանդույթները) եւ թե սոցիալիզմի դիրքերից, չմոռանալով ռեֆորմներ անել նաեւ իսլա...

ԹՈՒՐՔԻԱ

Քաղաքական կուսակցությունների ռեյտինգը

կան վիճակի կուրսը, եւ 1994-ին արժեզրկումը կազմեց ռեկորդային 150 տոկոս, անտարբեր չի անցել ճշմարիտ ուղու հեղինակության համար: Այսպես, «երբ այսօր խորհրդարանային ընտրություններ անցկացվեին, ո՞ր կուսակցությանը կտայիք ձեր ձայնը» հարցին միայն 13 տոկոսն է պատասխանել ճշմարիտ ուղու օգտին (վերջին ընտրություններում 21 տոկոս): Պարզ է, որ նման ռեյտինգով ընտրություններին մասնակցելը անխուսափելիորեն վերջ կտա այս կուսակցության իշխանությանը: Սակայն ինչու Չիլլերը ամեն կերպ դիմակայում է այս տարվա գարնանը կամ աշնանը արտահերթ խորհրդարանային ընտրություններ անցկացնելու ընդդիմության պահանջին (որին միացան նաեւ երկրի նախագահ Դեմիրելը ու խորհրդարանի նախագահ Ջինդորուքը), հայտարարելով, թե կառավարությունը կշարունակի կատարել իր պարտականությունները մինչեւ օրինական ժամկետի ավարտը 1996 թ. աշնանը:

Անցյալ տարվա համեմատ իր դիրքերը զգալիորեն զիջել է նաեւ Մեսութ Յըլմազի Մայր հայրենիք կուսակցությունը (21 տոկոսի փոխարեն 18 տոկոս), սակայն դա նրան չի խանգարել առաջին տեղը բաժանել նույն արդյունքն ունեցող իսլամական Բարօրության կուսակցության հետ: Դրանից հետեւում է, որ Մայր հայրենիքը, չնայած լուրջ կորուստներին (վերջին ամիսներին նրա խորհրդարանային խմբակցության մի շարք անդամներ անցան ճշմարիտ ուղու շարքերը), հիմնականում պահպանել է իր դիրքերը եւ նույնիսկ, ըստ բարձր մեկնաբանների, վերածվել է քաղաքական կայուն եւ կարգապահ կուսակցության:

Իր ընտրողներից զոհ պետք է լինի նաեւ Բարօրության կուսակցությունը, որին վստահել է հարցման մասնակիցների 18 տոկոսը նույնքան, ինչքան վերջին ընտրություններին: Դա վկայում է, որ իսլամական գործոնը շարունակում է քաղաքականին ակտիվ

երեւմնի հզոր Սոցիալ-դեմոկրատական ժողովրդական կուսակցությունը, որի օգտին պատրաստ են քվեարկել ընտրողների միայն 8 տոկոսը: Սակայն դրանից չպետք է եզրակացնել, թե Թուրքիայում սոցիալ-դեմոկրատիայի գաղափարախոսությունը լրիվ արժեզրկվել է: Ընդհակառակը, ձախ հայացքները ժողովրդականություն են վայելում Թուրքիայի ընտրողների շուրջ 30 տոկոսի մեջ, սակայն այլեւս ոչ ոք չի հավատում այս կուսակցության սոցիալ-դեմոկրատական բնույթին: Դրանում գլխավոր մեղավոր կուսակցության ղեկավար մարմինն է, որը, կոալիցիոն կառավարության գոյության երեք տարիների ընթացքում, բոլոր սկզբունքային հարցերում զիջեց խոշորագույն աջ կուսակցությանը, չկարողանալով անցկացնել բնակչության սոցիալական վիճակը բեկում ենթադրող չափով լավացնելուն ուղղված որեւէ ռեֆորմ: Վերջին շաբաթներում ընտրողները ողջունելի հույսեր էին կապում ձախ թեւը ներկայացնող երկու Սոցիալ-դեմոկրատական ժողովրդական եւ Ժողովրդա-հանրապետական կուսակցությունների հնարավոր միաձուլման հետ, մերժելով սակայն նրանց ներկա ղեկավարների բեկնածությունը: Այն բանից հետո, երբ միասնական ձախ կուսակցության (որի անվանումը կճշտվի փետրվարի 18-ի միացյալ համագումարում) գլխավոր նախագահի պաշտոնն առաջարկվեց նախկին արտգործնախարար Հիքմեթ Չեթինին, եւ վերջինս ավելի իր համաձայնությունը, հնարավոր է սոցիալ-դեմոկրատների ժողովրդականության որոշակի աճ:

Իսկ ներկայումս կացությունն այնպիսին է, որ ձախ թեւի հզորագույն կազմակերպությունն վերածվեց Բյուլենտ Էջեւիթի գլխավորած Ձախ ժողովրդավարական կուսակցությունը: Անդրադառնալով Թուրքիայի ներքաղաքական վիճակին դեռ աշնան սկզբներին, մենք կանխատեսել էինք, որ Էջեւիթը մոտ ապագայում կրկին տեղ կգրավի բարձր քաղաքական

մականների հասցեին: Այդ կերպ աստված, նա ռազմական սոցիալիզմի գաղափարախոսության ջատագովն է, ինչը նրան ոչ պակաս վտանգավոր է դարձնում, քան իսլամական արմատականությունը: Երբ սոցիալ-դեմոկրատական թեւին չհաջողվի ստեղծել այդ անվանման իրոք համապատասխանող կուսակցություն, ապա չի բացառվում, որ Թուրքիայի ներքաղաքական ասպարեզում գերիշխանություն կհաստատեն Ձախ ժողովրդավարական եւ Բարօրության կուսակցությունները, եւ հերթական ընտրություններից հետո Թուրքիան կունենա նացիոնալ-սոցիալիստական եւ իսլամական արմատական ուժերի կամքին հանձնված մի խորհրդարան այստեղից բխող բոլոր հետեւանքներով:

Այս վտանգը զգացնել է տվել հենց քաղաքական գործիչներ Սուլեյման Դեմիրելին ու Հյուսամեդդին Ջինդորուքին, որոնք Չիլլերի կառավարությանը փորձում են համոզել խորհրդարանային ընտրությունները անցկացնել առաջիկայում 1995 թ. գարնանը կամ աշնանը, քանի դեռ իրենք տիրապետում են իրավիճակին: Ընտրողները հակված են Դեմիրելի այս կարծիքը զգացնելու («թե չէ ավելի ուշ կտեսնեն այդ ուժերը») արտահայտության հետեւում տեսնել հերթական ռազմական հեղաշրջման սպառնալիք, սակայն Դեմիրելն իրականում նկատի ունի հենց մեր նշած վտանգը: Վերադառնալով հարցման արդյունքներին, նշենք, որ Թուրքիայի սոցիալ-դեմոկրատական քաղաքական գործիչների ցուցակը գլխավորում է Բյուլենտ Էջեւիթը, իսկ ամենաանհաջող քաղաքական գործիչ է ճանաչվել ներկայիս արտգործնախարար Մուրադ Կարայալչընը: Հարցման մասնակիցների մեծամասնությունը (56 տոկոս) գտնում է, որ Թուրքիայում մարդու իրավունքները չեն հարգվում եւ նույնքան տոկոսն էլ ցանկանում է, որ խորհրդարանային ընտրությունները պետք է տեղի ունենան այս տարի:

ՄՈՒՐԱԴ ԲՈՅՈՒՅԱՆ

Թուրքիան կմիանա մաքսային դաշնագրին

Եվրամիության ու Թուրքիայի միջեւ կնքվելիք գործարքի արդյունքում Կիպրոսը եւ Մալթան կարող են անդամագրվել Եվրամիությանը: Թուրքիան ստացավ Եվրամիության մաքսային դաշնագրին միանալու հնարավորություն, որի հետեւանքով կստանա վարկեր եւ փոխառություններ, որոնց ընդհանուր գումարը կկազմի 900 մլն էկյու կամ 1 մլրդ ԱՄՆ դոլլար: Արեւմտյան աղբյուրները ենթադրում են, որ Հունաստանը չի արգելի Արեւմուտքի եւ Թուրքիայի հարաբերությունների բարելավումը: Հայտնի է դարձել, որ Աթենքը համաձայնեց դրան, եւ փետրվարի 6-ին Բրյուսելում հայտարարվեց, որ Կիպրոսը առաջայում կարող է անդամագրվել Եվրամիությանը: Թուրքիան պետք է իրեն Եվրամիությունից ներմուծվող ապրանքների սակագները, որի դիմաց կստանա ազատվել արտոնյալ պայմաններով եվրոպական շուկա բարձրակարգ ապրանքներ արտահանելու հնարավորություն: Եվրամիության ու Թուրքիայի հարաբերությունների բարելավմանը խանգարում էր Կիպրոսի հիմնախնդրի շուրջ Հունաստանի եւ Թուրքիայի հին վեճը: Եվրոպական դիվանագետների կարծիքով, Կիպրոսի անդամագրության հարցի քննարկումը կարող է տարիներ տեւել: «Ազատություն» ռադիոկայանը, վկայակոչելով «Ռոյթեր» գործակալությանը, հաղորդում է, որ Կիպրոսի ԱԳ նախարար Ա. Միխայլիդիսը փետրվարի 6-ին ասել է, թե պետք է անհապաղ սկսել բանակցությունները: «Մենք գտնում ենք, որ Եվրամիությունը հիմա կայացրեց իր վճիռը: Մենք չենք ուզում, որ նախ լուծվի մաքսային դաշնագրին Թուրքիայի միանալու հարցը», ասել էր Միխայլիդիսը Նիկոսիայում: Եվրամիության եւ Թուրքիայի հարաբերությունների սերտացմանը խանգարում էին մարդու իրավունքների խախտումները Կիպրոսում եւ Թուրքիայում: Անգլիան, Ֆրանսիան եւ Գերմանիան նշում են, որ մարդու իրավունքների խախտումների հարցը չի կարելի կապել Եվրամիության եւ Թուրքիայի միջեւ քաղաքական, տնտեսական հարաբերությունների սերտացման հետ: Մահմեդական արմատականների ընդվզումները Ալժիրում, Եգիպտոսում եւ Թուրքիայում եւ Ռոմայի համար հրատապ են դարձրել Անկարային աջակցելու անհրաժեշտությունը, եւ դրա առաջին քայլը մաքսային դաշնագրին միանալն է: Գերմանիայի ԱԳ նախարարը հույս է հայտնել, որ 1995 թ. մարտի 7-ին Թուրքիան պաշտոնապես կմիանա մաքսային դաշնագրին: Իսկ Հունաստանը չի խանգարի, երբ 1996 թ. կայանալիք միջկառավարական խորհրդաժողովին հաջորդող 6 ամսում Եվրամիությունը անդամագրության բանակցությունները սկսի Կիպրոսի հետ:

ԼՏ

ԲՐՅՈՒՍԵԼ

ՆԱՏՕ-ն մտահոգված է Ռուսաստանի ինքնամեկուսացումը

ՓԱՐԻԶ-ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 8 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ ՏԱՍՍ: Եվրոպական միությունը եւ Եվրոպայի անվտանգության եւ համագործակցության կազմակերպությանը կոչ է արել եւս մի պատվիրակություն ուղարկել Ռուսաստան՝ Չեչնիայում «մարդու իրավունքների խախտումները դադարեցնելու» նպատակով: Այս մասին այսօր հայտարարել է ներկայումս Եվրոպական միությունում նախագահող երկրի՝ Ֆրանսիայի ԱԳՆ ներկայացուցիչ Ռիշար Դյուկեն:

Պաշտոնական Փարիզի տեսակետն այն է, որ հիշյալ պատվիրակությունը Ռուսաստան պետք է ուղարկվի անհապաղ, եւ, ինչպես հայտարարել է Դյուկեն, պատվիրակության ուղեւորության հետ կապված հարցերը ներկայումս քննարկվում են Ռուսաստանի իշխանությունների հետ:

Միաժամանակ ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Վիլլի Կլասը Անտվերպենում լույս տեսնող բելգիական տնտեսական եւ ֆինանսական շրջանակները ներկայացնող «Տիյդ» թերթի հարցազրույցում հայտարարել է, որ Հյուսիսատլանտյան դաշինքը չի կարող համաձայնել Ռուսաստանի այն տեսակետի հետ, թե իբր չեյեննական հարցը ամբողջովին Ռուսաստանի ներքին գործն է: Կլասը նշել է նաեւ, որ իրենք չեն ցանկանում մեկուսացնել Ռուսաստանին, սակայն Ռուսաստանը կարող է ինքն իրեն մեկուսացնել:

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՄԱԿ-ի նոր գործողություն Անգոլայում

ՄԱԿ-ի անվտանգության խորհուրդը չորեքշաբթի երեկոյան կայացած նիստում որոշում է ընդունել ընթացիկ տարվա փետրվարի 9-ից ռազմական բնույթի նոր գործողություն իրականացնել Անգոլայում: Դրանում կընդգրկվեն 7 հազար «երկնագույն սաղավարտներ»: Գործողությունը կոչված է սատարել անգոլական հակամարտության կողմերի միջեւ 30-ամյա առճակատումից հետո խաղաղության ազգային համաձայնեցման վերականգնմանը: Ինչպես հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, Անգոլայում նոր ռազմական գործողության հետ կապված առաջիկա տարում կկազմեն 383 միլիոն դոլլար:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Վիլի Կլաս. «Արմատականության սպառնալիքը չպետք է թերագնահատել»

Իսլամական արմատականների գործունեության ակտիվացման եւ սպառազինությունների տարածման կապակցությամբ ՆԱՏՕ-ն մտադիր է անվտանգության բնագավառում համագործակցել Հյուսիսային Աֆրիկայի ու Մերձավոր Արեւելքի 5 երկրների հետ: Այդ մասին «Ինդեփենդենտ» թերթին տված հարցազրույցում չորեքշաբթի օրը հայտարարել է ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Վիլի Կլասը: Նրա խոսքերով, արմատականության սպառնալիքը չպետք է թերագնահատել, այդ պատճառով էլ հարկ է երկխոսություն կազմակերպել այն երկրների հետ, ուր գործընթացը ուժ է հավաքում: Փոխհարաբերությունների նոր սխեման ՆԱՏՕ-ն մտադիր է առաջարկել Եգիպտոսին, Իսրայելին, Մարոկկոյին, Թունիսին եւ Մավրիտանիային:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Քննարկվեց ՆԱՏՕ-ի ծրագրին Վրաստանի մասնակցության հարցը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 9 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վրաստանի արտգործնախարար Գիգա Բուրդուլիի եւ ՆԱՏՕ-ի տեղեկատվական խմբի հանդիպման ժամանակ քննարկվել է ՆԱՏՕ-ի «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրին Վրաստանի մասնակցության հարցը: ՆԱՏՕ-ի ներկայացուցիչների Վրաստան կատարած այցի նպատակն է այդ երկրի զինվորական եւ քաղաքացիական պետական կառույցներին ծանոթացնել Հյուսիսատլանտյան դաշինքի գործունեության հիմնական ուղղություններին եւ համապատասխան գերատեսչություններից տեղեկություններ ստանալ ՆԱՏՕ-ի հետ նախատեսվող համագործակցության բնագավառում Վրաստանի հետաքրքրությունների մասին:

ԱՌԵՎՏՐԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Նոր լարվածություն չին-ամերիկյան հարաբերություններում

Երեկվա Պեկինի կենտրոնում գտնվող հանրախանութներից մեկի մոտ կարելի է տեսնել չինացիների, որոնք ծածուկ կերպով ձայնագրություններ փոքր սկավառակներ են վաճառում օտարերկրացիներին: Այստեղ բավական էժան գներով կարելի է ձեռք բերել ամեն տեսակ ձայնագրություններ, դասականից մինչեւ ժամանակակից ռոք երգիչներ: Իհարկե, այդ չինացիներին հայտնի է, որ իրենց բոլոր սկավառակները «եղնագողային» են, եւ որ իշխանությունները սպառնացել են խստիվ պատժել դրանք տարածողներին:

Չզգելով կանխել չին-ամերիկյան հարաբերություններում նոր «առեւտրական պատերազմի» ծագումը, Պեկինը Վաշինգտոնին բազմիցս խոստացել էր փակել այն ֆիրմաները, որոնք խախտում են ամերիկացիների հեղինակային իրավունքները, դադարեցնելով նրանց համակարգչային ծրագրերը, ֆիլմերը, գրերը, ապրանքանիշերը: Սակայն ԱՄՆ-ն, դեռեւս նախորդ Վաշինգտոնին հայտնեցին, որ իրականում ոչինչ չի փոխվել, եւ Չինաստանի հարավում գտնվող 29 ֆաբրիկաներն առաջվա պես բազմացնում են փոքր սկավառակների ձայնագրությունները եւ մյուս ապրանքը:

Ենթադրվում է, որ ԱՄՆ ներմուծվող չինական ապրանքների վրա հաստատված մաքսերի առաջիկա 100 տոկոս բարձրացումը Չինաստանին կպատճառի ավելի քան 1 մլրդ դոլլարի վնաս:

Պեկինը պատասխան հարված հասցրեց ԱՄՆ-ին: Չինաստանի կառավարության ներկայացուցիչը հայտարարեց, որ 100 տոկոսով բարձրացվում են ամերիկյան զանազան ապրանքների, ոգելից խմիչքների, կոսմետիկայի, այլ արտադրատեսակների ներմուծման սակագները: Ընդհատվում են բանակցությունները ամերիկյան ավտոմոբիլաշինական եւ քիմիական կոնցեռնների հետ, որոնք ձգտում են մուտք գործել Չինաստանի շուկա:

Երկու երկրների համար էլ, որ ԱՄՆ-ն կասկածում է արտահանությունից է կախված Չինաստանի արդյունաբերության կարեւոր ճյուղերի ճակատագիրը, ապա ԱՄՆ-ի պատժամիջոցներին Պեկինի տված պատասխանն անչափ դաժան է թվում հենց Չինաստանի համար: Օտարերկրացի դիտորդները դա բացատրում են նախ եւ առաջ քաղաքական գործոններով: Այն պահին, երբ գերագույն առաջնորդ Դեն Սյաոպինի առողջական վիճակը վատթարանում է, երբ լուծվում է իշխանության հանձնման հարցը, Չինաստանի կոմկուսի վերին օղակներում ոչ ոք չի կարող իրեն թույլ տալ ենթարկվելու արտաքին ճնշմանը: Այստեղ գտնում են, որ հաստատակամությունն ամրապնդում է ղեկավարի հեղինակությունը, զիջումները խարխլում են այն:

Բացի դրանից, ԱՄՆ-ի հետ առկա հարաբերություններում Չինաստանի համառությունն արդեն արդարացրել է իրեն: Մի՞թե Բիլ Քլինթոնը չէր խոստացել Պեկինին զրկել պատժել մարդու իրավունքների խախտումների համար: Բայց երբ խաղաքարտի վրա հայտնվեցին ամերիկացի արդյունաբերողների շահերը, նա զիջումների դիմեց:

Պեկին, «Իզվեստիա», 7 II

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

– Վերջերս, երբ ինձ տալիս են ավանդական հարցը՝ ի՞նչ եք գրում, ես պատասխանում եմ՝ կարդում եմ: Եւ կարդում եմ ավելի շատ հայ պատմիչներին: Գյուտ եմ արել: Ինձ համար, օրինակ, Ագաթանգեղոսը եւ Եղիշեն, Բուզանդը եւ Եղիշեն, Խորենացին եւ Փարպեցին հրապարակախոսներ են, գրողներ այդ բառի ամենապարզ իմաստով: Ես բոլորովին էլ պատահմամբ չսարկեցի մեկուկես հազարամյակ վաղեմության հայ հրապարակախոսների ստեղծագործություններում: Բանն այն է, որ ընդհանուր շատ բան կա հինգերորդ եւ հաներորդ դարերի միջեւ: Այդ միտքն են հաստատում նաեւ տեղել է միանգամայն յոթերեն»: Այնպես որ ես պատմաբանի եւ հրապարակախոսի, փիլիսոփայի եւ գրողի համակեցության կողմնակից եմ: Բանիցս հանդիպել եմ գրականության եւ մշակույթի տեսաբաններին այն կարծիքին, թե երբ փաստերը գերծում են իրենց հարուցած անմիջական կրերից եւ լուսաբանող կենդանի գույներից, ապա դրանք ոտեղ են բախանցում բերարժեք եւ ոչ ճշգրիտ տեսքով: Ընդհանրապես պատմությունը բնության նման ներգործում է արտի վրա այնպես, ինչպես գլխի վրա:

– «Դժոխք եւ դրախտ» գրքում դուք մի բանի անգամ ընդգծում եք, որ ձեր աշխատանքն ավարտելուց ցախ» գիրք: Այդ ժամանակ էլ ար շավախմբի մեջ ճարտարապետ Մարկ Գրիգորյանի երիտասարդ թոռ Մարկ Գրիգորյանն էր, որը նկարագրում էր Հայկական ԽՍՀ տարածքի հինավուրց հուշարձանները: Հիմա նախատեսվող արշավախմբի մեջ առայժմ հայտնի են «Ղարաբաղի ճարտարապետական հուշարձաններ» համրահայտ հետազոտական այբոմի հեղինակ Շահեն Մկրտչյանի եւ կինոռեժիսոր Կարեն Գեւորգյանի անունները: Վերջինս արդեն մեկ տարուց ավելի իր խմբով աշխատում է Ղարաբաղում: Բացի այդ, ամեն մի բնակավայրում ես հանդիպումներ եմ ունենալու իրենց զրույցը փոտարանող մարդկանց, Ղարաբաղի

Հայրենասիրության անխոնջ հետախուզողը՝ Զորի Բալայան

Այսօր լրանում է Զորի Բալայանի 60-ամյակը: Զորի Բալայան: Այս անունն իսկ հուզեցած, խիտ կենդանի այդ մարդը հասարակական-քաղաքական իրադարձությունների խաչուղում: Արդեն մի քանի տասնամյակ հայտնվում է այնտեղ, ուր հասարակական օրգանիզմը հիվանդ է: Հատկապես խորհրդային տարիներով, առանձին գրքերով հրատարակված իր կրքոտ հրապարակախոսական հոդվածներով: Սակայն նրա գործունեության ծանրակշիռ մասը վերաբերում է հայ իրականությանը: Արցախյան ճանապարհ, ու այս օրերին, նա վայր է դնում իր հասարակական-քաղաքական հոգսերի: Այսօրվա թեմաներից մեկն է Ղարաբաղը, որի հարուցած ճանապարհներ, բնակչության ազատագրական պայքարն ու նրա հերոսները, Հայաստանի եւ հայերի գոյության ակունքները, հայրենասիրության արմատները: Այս առումով եւ ընդհանրապես: Ղարաբաղյան շարժման այս փուլի ընթացքում գրողը հանգրեց ավարտել մի գործ արարել՝ «Դժոխք եւ դրախտ», որից ծավալուն հատվածներ տպագրեցինք մեր թերթում: Այդ գործը մի մասն է Ղարաբաղյան շարժման լիարժեք եւ լիակատար տարեգրության, որ Զորի Բալայանը նախաձեռնել է, որոնելով դրա մեջ ընդգրկել ոչ միայն գրչեղբայրներին, այլեւ պատմաբանների ու փիլիսոփաների ներդրումները: Ո՞րն է լինելու պատմաբանների եւ փիլիսոփաների դերը այդ գաղափարի իրագործման մեջ: Այս եւ այլ հարցերի մասին ստորեւ, գրողի հետ զրույցում:

ժամանակակից հետազոտողներ, ասենք Մանուկ Աբեղյանը, Սուրեն Երեմյանը, Սեն Արեւշատյանը, Վաչե Նալբանդյանը եւ այլք: Եւ այն ժամանակ, եւ հիմա, ազգը զգալով անցյալի եզրին, կարողացավ իր մեջ ուժ եւ ոգի գտնել, իսկ ավելի ճիշտ ոգու ուժ գտնել, որ մի քայլ ետ խուսափելով անցյալի եզրից, ազգային ազատագրական շարժում սկսի:

Դրանք սոսկ լրատուներ չեն: Քաղաքացիական կրոնս պարտքով ներծծված նրանց անկրկնելի ստեղծագործություններում արտացոլվել են ոչ միայն ժամանակի ոգին ու պատկերը, այլեւ մեր ժողովրդի հասարակական-քաղաքական եւ հոգեւոր կյանքի կենսական խնդիրները: Ես ուղղակի հիացմունքով եմ մեր հինգերորդ դարով, եւ ոչ միայն այն պատճառով, որ այն սկսվել է Մեսրոպ Մաշտոցի հանճարեղ ստեղծագործությամբ, որ այդ դարավերջին է տեղի ունեցել Ավարայրի ճակատը, որի վեհ ոգին անցել է մինչեւ մեր ինքնագիտակցությունը մինչեւ չեն դարի վերջը, այլեւ այն պատճառով, որ պատմաբանների եւ փիլիսոփաների մշակած գաղափարախոսությունն ամրապնդել է ժողովրդի նախնյաց ազգային ազատագրական շարժման գործում ոչ այնքան միակամությամբ մեջ: Մենք խոչ չի տենք, որ հետագա տարիներին մեր պատմաբանները, գիտելով տարեգրության փաստական էջերին եւ նախնիների հերոսական կերպարներին, ոգեշնչել են իրենց ժամանակակիցներին ասպարեզ դեպի ազատագրական գործում: Մեր պատմաբանները էլ նույնպես պետք է անեն այսօր: Նրանք ու ազգային ազատագրական պայքարի Ղարաբաղյան փուլը պետք է եւ կատարեն ամբողջությամբ, եւ դրա մեջ պետք է ներգրավվեն նրանց սերունդներ, որոնց պետք է ներշնչեն նոր Եղիշեներ ու Խորենացիներ:

Փիլիսոփա եւ հրապարակախոս Եղիշեին Մանուկ Աբեղյանը նույնատիպ պատմաբան է համարում, «մեծ վարդպետ», որն իր խոհերին մեկ

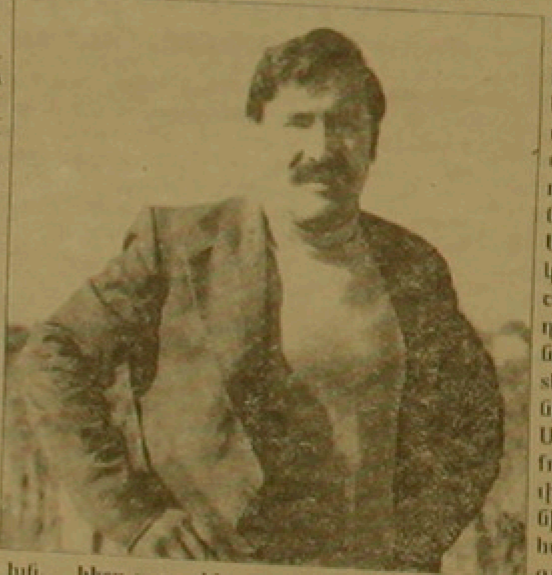

հետո ուղղակի պարտավոր եք պատրաստել արշավի դեպի մարտավայրերը, ուղեւորի ավելի մանրամասնորեն ուսումնասիրելու պատերի ժամ [illegible] խարանը: Վերջաբանում բացելով ձեր միտքը, արդեն խոսում եք [illegible] կազմակերպման մասին [illegible] խմբերը պետք է լինի Ղարաբաղյան շարժման բազմահատոր տարեգրությունը: Կոնկրետ անուններ կա՞ն, որոնք պետք է մտնեն արշավախմբի մեջ:

– Ես նման արշավախմբեր կազմելու փորձ ունեմ: Կամչատկայում, որտեղ աշխատում էի «Երեմակ մարտ» ազգագրական գրքի վրա, ես արշավախումբ կազմեցի, որը շնաքարշ ձիերով եւ եղջերվաներով հասավ մինչեւ Սառուցյալ օվկիանոսի ափերը: Արշավախմբի մեջ ներգրավել էի կորյակ գրող Կոյանեցյանին, որ այն ժամանակ դեռ ջահել էր, բայց արդեն բավականաչափ ճանաչված, կինոռեժիսոր ու կինոօպերատոր Նիկոլայ Միխայլովին, եւ արդյունքն ակնհայտ էր: Ոչ միայն ես գիրք գրեցի, այլեւ Կոյանենը, իսկ Նիկոլայ Միխայլովը երկմասանոց ֆիլմ նկարահանեց մեր համատեղ սցենարի հիման վրա «Ալ սպայի եղեռնմա»: Բացառություն չեղավ նաեւ «Ալտաշնանց» արշավի ժամանակ, երբ անցնելով Հայաստանի առանց բացառության բոլոր բնակավայրերով, գրեցի «Օ-

ճախկին եւ այժմյան ոտսալկան գործիչների հետ: Դրանք կլինեն զրուցարաններ եւ գիտական, այդ թվում նաեւ Ղարաբաղի սահմաններից դուրս ասողներ: Գրաֆիկը եւ երթուղին նախապես հայտնի կլինեն: Մեւս էլ այդպես է եղել: Եւ տարբեր վայրերում ինձ մոտ կգան մարդիկ, որոնք այնքան շատ բան են արել Ղարաբաղի համար, ռուս մտավորականության «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամները, Ռուսաստանի հետազոտողները եւ Սփյուռքի մեր եղբայրներն ու քույրերը: Չէ՞ որ արշավը կտեւի մի քանի ամիս: Ինչքան չլինի Ղարաբաղում միայն երեք հարյուր կենդանի եւ մեռած գյուղեր կան, իսկ որքա՞ն կան դրանք Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում, որտեղ ռազմական գործողություններ են տեղի ունեցել: Արշավախմբի մշտական անդամ լինելու եմ միայն ես: Մնացածը կգան ու կգնան: Ես մեծ հույսեր եմ կապում ծրագրի իրագործման հարցում Հայաստանի եւ Ղարաբաղի ստեղծագործական միությունների եւ ակադեմիական ինստիտուտների հետ:

– Ե՞րբ կսկսվի ճանապարհորդությունը, եւ որտեղի՞ց կսկսվի երթուղին:

– Պատրաստական մեկնարկը կտրվի սեպտեմբեր-նոյեմբերին (ճշգրիտ ամսաթիվը կորուսվի հետո), երթուղին կսկսվի հինավուրց Ամարասից: Սակայն արշավի դարաբաղյան փուլից առաջ եւ հետո կսկսենք նյութեր հավաքել նաեւ Երասխում եւ Հայաստանի այլ բնակավայրերում: Դրանում նույնպես մի առանձին իմաստ կա: Ճանապարհին ես չեմ բաժանվելու Եղիշեի «Վասն Վարդանի եւ հայոց պատերազմի» գրքից: Ինչպես հայտնի է, Ավարայրի ճակատամարտը գարնանն է տեղի ունեցել: Եղիշեն այդ մասին պարզ ասում է. «Գարնանային օրեր էին ... Արյան հեղեղը ողողել էր ծաղկոց դաշտերը» Եւ մարտը ավարտվեց մեր հաղթանակով: Չէ՞ որ գարունը միշտ էլ հույսեր է ներշնչում:

ԵՐԵՒԱՆ

Իրանի դեսպանը շնորհակալական խոսք է ասում հայերին

Հայաստանի բարեկամ ժողովուրդ.

Անչափ շնորհակալ եմ, որ կիրակի օրը՝ փետրվարի 5-ին, Երեւանի Արամ Խաչատրյան համերգասրահում Իրանի Իսլամական հեղափոխության հաղթանակի 16-րդ տարեդարձը նվիրված մի ջոգաժանը ցուցաբերեցիք ջերմ ու խանդավառ ընդունելություն եւ մասնակցություն, որովհետեւ վերջին տարիներին Արամ Խաչատրյան համերգասրահը նման ջերմ հավաքների հազվադեպ է ականատես դարձել:

Ներողություն եմ խնդրում, որովհետեւ համերգասրահը չկարողացավ ընդգրկել իրանասերների հոծ բազմությունը, եւ ծեզանից շատերը ֆիլհարմոնիայի միջանցքներում չկարողացան հիանալի միջոցառմանը մասնակից լինել: Այս ակնբախ ընդունելությունը Իրանի Իսլամական Հանրապետության եւ Իրանի Իսլամական հեղափոխության նկատմամբ տածած սիրո եւ համակրանքի արտահայտությունն է, որովհետեւ բացի Հայաստանի հետ դարավոր կապերից, պատերազմական կապերի հաստատման այս տարիներին Իրանը դարձյալ մնացել է Հայաստանի իսկական բարեկամը:

Հուսով ենք, որ հետագա տարիներին էլ իրանական տոնակատարությունների ժամանակ Հայաստանի Հանրապետության ողջ տարածքում ծեր ակտիվ մասնակցությունը կպահպանվել:

Իրանի Իսլամական
Հանրապետության
արտակարգ եւ լիազոր դեսպան
ՍԱՀԻՊ ՈՒՍԱԴԻԲԵՐԱՐ

ԳՐԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Բանականությունը ստիպում է չօտարվել Բրեխտից

1898-ի փետրվարի 10-ին Աուգսբուրգում ծնվեց գերմանացի գրող, հասարակական, թատերական գործիչ Բերտոլդ Բրեխտը: «Ինձ հաջողվեց ոչ բան անել: Բայց միակ մխիթարական ճշմարտությունն այն է, որ իշխանություններն առանց ինձ ավելի հանգիստ գործեցին զինադադարից հետո»: Նրա ստեղծագործություններում շոշափված քաղաքական եւ բնկերական խնդիրները չէին սահմանափակվում միայն Բրեխտի արդյուն ժամանակաշրջանով: «Այդպես ռոմանտիկ հայացքով մի նայեք», դիմում էր նա հանդիսատեսին: 1930-ականներից սկսեց մշակել «Էպիկական թատրոնի» իր տեսությունը: Բրեխտի ստեղծագործական սկզբունքը ստեղծել թատրոն, որ «հանդիսատեսի մեջ կարթնացնի իմնաքրոյն, ճնշողական, հեղափոխական մտածողություն», բերեւ մարմնավորվեց իր եւ կնոջ դերասանուհի Վայգելի հետ հիմնադրած «Բեռլիներ անսամբլ» թատրոնում: Հակաֆաշիստ Բրեխտի առավել նշանավոր դրամատիկական երկերը ստեղծվեցին տարագրության մեջ («Գալիլեյի կյանքը» (1938-39), «Մայր Քուրաժը ու նրա զավակները»): 1953-ի հունիսի 17-ին, բանվորական ապստամբությունից հետո, հեղինակը սարկազմով հարցրեց կառավարության համար ավելի հեշտ չէ՞ ձերբազատվել իր ժողովրդից եւ ընտրել մեկ ուրիշին:

Բրեխտը բեմադրվել է նաեւ մեր թատրոններում. Պարոնյան թատրոն «3 գրոշանոց օպերան», Ստանիսլավսկու թատրոն «Մայր Քուրաժը եւ նրա զավակները», Սունդուկյան թատրոն «Արթուրո Ուիի կարիերան», Գյումրիի Աճեմյան թատրոն «Մայր Քուրաժը եւ նրա զավակները»: Վերջինս, ի դեպ, Մոսկվայում գերմանական դրամատուրգիայի փառատոնին արժանացել է առաջին կարգի մրցանակի:

Մնում է ավելացնել, որ Բերտոլդ Բրեխտի պիեսները ոչ միայն գեղեցիկ հիշողություններ արթնացնելու, այլ բեմից չիջնելու իրավունք վաղուց նվաճել են:

Ա. Հ.

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Աշխարհ՝ անմահացած պահի մեջ ու հանգույցներում

Բացվել է լուսանկարի ու մանրանկարի ցուցահանդես

Արտասահմանցյան նկարների հետ բարեկամության եւ մշակութային կապի հայկական ընկերության իրար կից երկու սրահներում բացվել են լուսանկարիչ Ռաֆայել Համբարձումյանի եւ մանրանկարիչ Լարիսա Բարաքանյանի անհատական ցուցահանդեսները:

Ռաֆայել Համբարձումյանի տարբերակ աշխատանքներում (ավելի հաճախ սեւ ու սպիտակ) հատկապես ակնբախ են հոգեբանական ներքին շերտեր արտացոլող դիմանկարները: Այս առումով խոսք առանձնանում է սեւ ֆոնի ուժեղացմամբ «կնոջ» Մարտիրոս Սարյանի դիմանկարը: Երկրորդ սրահում ցուցադրված մանրանկարի աշխատանքները հետաքրքիր են եւ նրբաճաշակ: Մենյակային հարթաքանդակ ծաղկամանակներից ու պահեստներից, արծաթազարդ լույսից գոտիներից, կծկավոր վզնոցներից մինչեւ դժվարագյուտ «Սինդեի զանգակատուն» եւ Գուլախանի խաչքար: «Շատերը ծիծաղեցին, երբ իմացան, որ բեկից խաչքար եմ ուզում ստեղծել: Բայց բեկերի գույնը իմանալով այլեւս չկասկածեցին, թե ունեմ դժվարության կոմը հաղթահարելու»: Լարիսան իննսուն է 7 տարի է զբաղվում է մանրանկարով: Աշխատում է եւ բնական, եւ արհեստական բեկերով: Մասնակցել է բազմաթիվ ցուցահանդեսների: Երկու տարի առաջ Ալեք Արամյանի շնորհիվ նրա աշխատանքները հայտնվում են Ֆրանսիայում եւ ցուցադրվում Փարիզում: Յուրաքանչյուր ջերմ արձագանքը չի ուշանում: ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից կազմակերպված ցուցահանդեսում ընդգրկվում են նաեւ Լարիսա Բարաքանյանի 8 աշխատանքները: Անցյալ դեկտեմբերին Դոնեցկում անցկացված «Հայկական օրեր» միջոցառման ժամանակ Լարիսայի աշխատանքները կրկին արժանացան: Այս ցուցահանդեսը էլ հետագա հաջողություններ է խոստանում. պայմանագրեր գոնեցրություն են հայտնել առնում Ավստրիայում նախատեսվելիք հայկական օրերի ժամանակ ներկայացնել նաեւ Լարիսայի աշխատանքները:

Արդարեւ, Լարիսա Բարաքանյանի այս ցուցահանդեսն ապացուցում է, որ Արեւելքի ծննդից բեկերի այս հրաշալի հանգույցներում հայ մարդը ոչ միայն չի մոլորվում, այլեւ նրանց ծանոթացած այս արվեստում կյանքում է իր ինքնաստին ու չկրկնվող մեկնակետը:

ԱՆԱՀԻՏ ՀԱԽՆԱՓԵՏՅԱՆ

ԱՍՏՂԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

Մոնիկա Սելեշ. «Ես նորից սիրահարվել եմ կյանքին»

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐԽԱՆՅԱՆ,
Նիցցա, Ֆրանսիա

Մոնիկա Սելեշը ե՞րբ պիտի վերադառնա պրոֆեսիոնալ թենիսի մրցասպարեզ: Այս հարցին ոմանք պատասխանում են. երբեք: Մոնիկա Սելեշի գրեթե երկու տարվա բացակայությունը թենիսի խաղադաշտերից հավիտենականություն է թվում, և գնալով նրա վերադարձի վերջին հույսերն օր օրի մարում են: Մինչեւ 1993 թ. ապրիլի 30-ը, երբ Համբուրգում դանակահարեցին Մոնիկա Սելեշին, կանանց համաշխարհային թենիսը հավասարակշռված էր երկու մեծ չեմպիոնուհիների հակամարտությամբ՝ Մոնիկա Սելեշի եւ գերմանացի Շտեֆի Գրաֆի ուժեղ մրցակցությամբ: Չարաբաստիկ այդ օրից ի վեր թենիսում հաստատվել է Շտեֆի Գրաֆի մենիշխանությունը, որը հաղթեց գրեթե բոլորին: Բայց այսօր ինչպես կարելի է խոսել թենիսի մրցումների մասին, երբ դրանց չի մասնակցում ընդամենը երեք տարվա ընթացքում ութ անգամ «Մեծ սաղավարտին» արժանացած աշխարհահռչակ թենիսիստուհի Մոնիկա Սելեշը: Ամերիկյան «Թենիս մագազին» ամսագրին տված հարցազրույցում Մոնիկա Սելեշը հայտարարեց իր վերադարձը. «Բայց ես պետք է խաղամ միայն հաճույքի համար, ոչ թե շահելու համար: Ամբողջ աշխարհը սպասում է իմ վերադարձին եւ պահանջում, որ խաղամ: Ես խոստացել դուրս կգամ միայն նրա համար, որ սիրում եմ այս խաղը, որով տարվել եմ 7 տարեկանից», հայտարարեց Սելեշը: Բայց Մոնիկա Սելեշը իր վերադարձի ամսաթիվ ոչ մի հստակ ճշգրտություն չի տալիս: Անգամ թենիսիստուհու նախկին մարզիչ, հանրահայտ Նիկ Բոլետիերին այս ամենը խաղեր է համարում եւ գտնում է, որ Մոնիկան իր նոր դերն է կատարում. «Համոզված եմ, որ Մոնիկան մեծ հարված է ստացել:

Բայց ներկայիս նրա կատարածը ամոթալի է: Իհարկե, նրա բացակայությունը կանանց թենիսի համար մեծ հարված է: Բայց երբ նա զգա, որ ուզում է վերադառնալ, արդեն ուշ կլինի, եւ նա շատ կզղջա կատարածի համար», հայտարարեց Բոլետիերին: Ըստ կանանց թենիսի վետերան, ամերիկացի Մարտինա Նավրատիլովայի, Մոնիկա Սելեշի այս ոդիսականը, կամ դերասանությամբ ուզում են թաքցնել նրա իսկ ծանր հիվանդությունը, որը նրան խանգարում է վերադառնալ մեծ թենիս:

«Ես նորից սիրահարվել եմ կյանքին», բերրերից մեկին հայտարարեց Մոնիկա Սելեշը: Բրիտանացի մի լրագրող հայտնում է, որ Սելեշը գիշեր-ցերեկ, 13 տարեկանից մինչեւ Համբուրգի ողբերգությունը, ներփակվել էր թենիսի աշխարհում: Եւ երբ Համբուրգի ողբերգությունը կատարվեց, Մոնիկան դուրս եկավ փակ աշխարհից ու այսօր կյանքին նայում է նոր աչքերով եւ ուզում է լիովին օգտվել նրանից: Այսօր Մոնիկա Սելեշը մնում է մի հանելուկ, որի պատասխանը միայն ժամանակը կարող է տալ: Երբ այսօր խոսվում է Մոնիկա Սելեշի վերադարձի մասին, ֆրանսիական «Էքիպ» թերթը մեջբերել է թերում մարզական գագաթնակետին հասած մարզիկների մի քանի տարիների բացակայությունից հետո վերադարձի ոսումնասիրության արդյունքները: Պարզվում է, որ նույնիսկ կարճատեւ կամ թեթեւ ոսկրաճաներով (ծննդաբերություն) բացակայությունը մարզիկ-մարզուհիների համար շատ անգամ ճակատագրական է դառնում նվաճումների դասձությունն վերջակետ:

Իհարկե, եղել են բացառություններ: Օրինակ, պրոֆեսիոնալ բռնցքամարտիկներ Ռայ Շուգար Լեոնարդը եւ Մոհամեդ Ալին, համապատասխանաբար 5 եւ 3 տարվա բացակայությունից հետո վերադառնալով մրցասպարեզ, նորից հասել են իրենց մարզաձեւի գագաթնակետին: Բայց թենիսում բացի Ջիմի Կոնորսից, որը 1990 թվականին հրաժեշտ տվեց թենիսին, իսկ 1991-ին վերադառնալով շարունակեց իր հաջող ելույթները, թենիսը իր պատմության ընթացքում ուրիշ նման բան չի արձանագրել: Այնպես որ, Մոնիկա Սելեշի հաջող վերադարձը խիստ կասկածելի է:

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Մեծ Բրիտանիայի սպորտի թագուհու թագուհին

400 մ արգելավազքի օլիմպիական խաղերի եւ աշխարհի չեմպիոնուհի Սալի Գաննելի (Մեծ Բրիտանիա) մեծ նվաճումների շղթայում բացակա յում էր միայն Եվրոպայի չեմպիոնուհու տիտղոսը: Հելսինկիում տեղի ունեցած աշխարհամասի առաջնությունում Սալի Գաննելը ստացավ նաեւ Եվրոպայի ոսկե մեդալը: Այսպիսով, անգլիացի 28-ամյա մարզուհին մտավ բրիտանական «Մեծ սաղավարտ» անունը կրող ցանկի մեջ, որում գրված են միայն Լինֆորդ Քրիստիի եւ Դալեյ Թոմփսոնի անունները, մարզիկներ, որոնք, նույն մարզաձեւից ոսկե մեդալներ են շահել օլիմպիական խաղերում, աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնություններում, ինչպես նաեւ անգլիացիների համար մեծ նշանակություն ունեցող անգլախոս եւ Անգլիական թագավորության մեջ մտնող երկրների համար կազմակերպված մարզական խաղերում: Սալի Գաննելը, որը բրիտանացիների համար գեղեցիկ կենսագրություն ունեցողներից մեկն է (լինելով համեստ բրիտանիի զավակ, նա սպորտի շնորհիվ հարստացել է), ստում է, որ 400 մ արգելավազք մուտք գործի 400 մ առանց արգելքների վազքի չեմպիոնուհի ֆրանսիացի Մարի Ժո Պերեկը: «Նրա համար դժվար կլինի հաղթել», հայտարարում է Սալի Գաննելը, Մեծ Բրիտանիայի թեթեւ ատլետիկայի թագուհին, «քանի որ 400 մ արգելավազքը տեխնիկական առանձնահատկություն ունեցող պրոֆեսիոնալ մարզաձեւ է: Այնուամենայնիվ, ուրախ եմ նրա գալ, եւ ինձ համար ավելի ոգեւորող կլինի այն հանգամանքը, որ ուժեղ մրցակից ունենամ իմ մարզաձեւում»: ... աշխարհի հերթական առաջնությունը, Սալի Գաննելը իր ոս... կե մեդալը ստացավ մեծ ուրախությամբ եւ, հազիվ մեդալը վզին անցկացրած, պատրաստվում էր պաղպաղակ ուտել եւ գարեջուր խմել: Այդ է բրիտանացիների ճաշակը:

ՍԱԼԼԻ ԳԱՆՆԵԼ՝ 28 տարեկան, հասակը 167 սմ, քաշը՝ 56 կգ:

Նվաճումները.

Օլիմպիական խաղեր

1992	400 մ արգելավազք	1-ին տ.
	4X400 մ փոխանցում	3-րդ տ.

Աշխարհի առաջնություններ

1991	400 մ արգելավազք	2-րդ տ.
1993	400 մ արգելավազք	1-ին տ.

Եվրոպայի ամառ. առաջնություններ

1990	4X400 մ փոխանցում	3-րդ տ.
1994	400 մ արգելավազք	1-ին տ.

Եվրոպայի ձմեռ. առաջնություններ

1989	400 մ արգելավազք	1-ին տ.

Գ. Ա.

ԽՃԱՆԿԱՐ

Ֆուտբոլը թանկ հաճույք է

Մարզադաշտերում հասարակական կարգի պահպանումը Իտալիայի պետության վրա նստում է տարեկան 200 միլիարդ լիր (մոտ 150 մլն դոլար): Այդ թվի մեջ, որը հինգշաբթի օրը հրապարակվել է Հռոմի «Մեսաջերո» թերթում, չի մտնում պարեկային ծառայությունների ծախսած վառելիքի եւ սնունդի արժեքը: Յուրաքանչյուր կիրակի, ֆուտբոլային մրցապայքարի ժամանակ, մարզադաշտերում հերթապահում են ոստիկանության 1000 դյուրաշարժ ստորաբաժանումներ, հատուկ վարժեցված շներով 40 խմբեր, 500 զրահամեքենա, 10 ուղղաթիռ եւ 500 ավտոբուս: Թերթը այս կապակցությամբ հիշեցնում է, որ ոստիկանության գործակալի կիրակնօրյա մեկ հերթապահությունն «արժե» 100 հազար լիր:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ֆուտբոլային ժպիտներ

■ Պահեստայիններից նստարանի դեմ դիմաց, եզրային գծի մոտ, ստանալով գնդակը, տակավին երիտասարդ հարձակվողը խաբս տվեց մրցակից թիմի երկու խաղացողի, սակայն երրորդին շրջանցել չհաջողվեց եւ կորցրեց գնդակը: Թիմի գլխավոր մարզիչը հանդիմանեց. «Այ տղա, քեզ ասացի մեկ երկուսին, ոչ թե ամբողջ թիմին խաբս տուր»:

■ Առաջնության հերթական հանդիպումը, չնայած լարված պայքարին ու երկու կողմերի ակտիվ գործողություններին, ավարտվեց ոչ ոքի՝ 0-0: Հանդիպման սականներից մեկը հիասթափված էր. «Որ իմանայի գոլ չեն խփի, մարզադաշտ չէի գա: Իզուր ժամանակ կորցրի»:

Հրապարակեց՝ Գ. ԵՐԱՆՅԱՐԵՑ...

ՇԱԽՄԱՏ

Հայֆայից հետո՝ Լինարես

Իսրայելի Հայֆա քաղաքում եզրափակվեց 12 հանրաճանաչ գրոսմայստերների մասնակցությամբ անցկացված շախմատի խոշոր միջազգային մրցաշարը: Պայքարի երկրորդ կեսը, ինչպես հայտնի է, խաղաղ ընթացք ունեցավ: Բացառություն չկազմեց նաեւ վերջին տուրը, որի հանդիպումների մեծ մասը ոչ ոքի ավարտվեց: Հաղթանակ կռթեց մասնավորապես Վլադիմիր Հակոբյանը, որը սեւերով խաղում էր Լեոնիդ Յուդասինի հետ: Այսպիսով, 11 հնարավորից վաստակելով 7 միավոր, առաջին մրցանակը նվաճեց իսրայելցի երիտասարդ գրոսմայստեր Իլյա Կոսաշվիլին, որը հասավ իր մարզական կենսագրության խոշորագույն հաջողությանը: Աղյուսակի վերին հորիզոնականներում տեղեր գրավեցին նաեւ Սերգեյ Դոլմատովը (Ռուսաստան), Լեոնիդ Յուդասինը (Իսրայել) 6,5 ական, Վլադիմիր Հակոբյանը (Հայաստան), Պյոտր Սվիդլերը (Ռուսաստան), Իլյա Սմիրինը (Իսրայել)՝ 6 ական միավոր: Այսօր Վլադիմիրը Հայֆայից ժամանում է Մոսկվա: Այստեղ կարճատեւ դադարից հետո հայ գրոսմայստերը կմեկնի իսպանական Լինարես քաղաք՝ մասնակցելու գերհզոր կազմով մրցաշարի:

Խաղացված է համաշխարհային օլիմպիադայում. Ռ.ԱՍՏԱՍՅԱՆ-ՉԱՅՉԻԿ (Հայաստան) (Վրաստան)

1. c4 c5 2. Չc3 Չc6 3. g3 Չf6 4. Փg2 e6 5. Չf3 d5 6. cd Չ:d5 7. 0-0 Փe7 8. Չ:d5 ed 9. d4 0-0 10. b3 Փf6 11. Փb2 Նe8 12. Թd2 cd 13. Չ:d4 Չ:d4 14. Փ:d4 Փ:d4 15. Թ:d4 Ն:e2 16. Թ:d5 Թ:d5 17. Փ:d5 Փe6 18. Փ:b7 Նd8 19. Փf3 Նb2 20. h4 Աf8 21. Նfd1 Ն:d1+ 22. Փ:d1 Աe7 23. Աf1 Աd6 24. Աg2 Աc5 25. g4 Աd4 26. g5 h6 27. Աg3 hg 28. hg Նd2 29. Փf3 a5 30. Փc6 Նc2 31. Փe8 g6 32. f3 Աe5 33. Փa4 Նc3 34. Նe1+ Աf5 35. Նd1 Նc7 36. Նe1 Նc2 37. a3 Նc3 38. b4, սեւերը ստացեցին ժամանակը:

Միխայիլ Տալի հուշամրցաշարը

Աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովի գլխավորած պրոֆեսիոնալ շախմատիստների ասոցիացիան նախաձեռնել է «Մեծ մրցանակի» խաղարկություն, որի հաղթողը կորոշվի երեք մրցաշարերի արդյունքով: Փուլերից առաջինը կընթանա այս տարվա ապրիլին Լատվիայի մայրաքաղաքում եւ նվիրված կլինի աշխարհի ութերորդ չեմպիոն, ռիգացի Միխայիլ Տալի հիշատակին: Այդ մասին Մոսկվայում հատուկ պայմանագիր կնքեցին Լատվիայի շախմատային ֆեդերացիայի ղեկավարները եւ Գարրի Կասպարովը: Խաղարկության մյուս մրցաշարերը նախատեսվում է անցկացնել Նովգորոդում եւ Ցյուրիխում:

Գ. Հ.

ՖՈՒՏԲՈԼ

ՈՒԵՖԱ-ի անդամ երկրների 1994 թ. անցկացրած հանդիպումները

Արդյունքները ներկայացվում են ըստ «Եվրոպա-96»-ի ընտրական փուլի խմբերի կազմերի:

1-ին խումբ

ԽՈՐՎԱԹԻԱ

23.03	Իսպանիա-Խորվաթիա	0-2
20.04	Սլովակիա-Խորվաթիա	4-1
17.05	Հունգարիա-Խորվաթիա	2-2
4.06	Խորվաթիա-Արգենտինա	0-0
17.08	Իսրայել-Խորվաթիա	0-4
4.09	(ԵԱ)Էստոնիա-Խորվաթիա	0-2
8.10	(ԵԱ)Խորվաթիա-Լիտվա	2-0
16.11	(ԵԱ)Իտալիա-Խորվաթիա	1-2

Ընդամենը	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
	8	5	2	1	15-7	12

ԻՏԱԼԻԱ

16.02	Իտալիա-Ֆրանսիա	0-1
23.03	Գերմանիա-Իտալիա	2-1
27.05	Իտալիա-Ֆինլանդիա	2-0
3.06	Իտալիա-Շվեյցարիա	1-0
11.06	Իտալիա-Կոստա Ռիկա	1-0
18.06	(ԱԱ)Իտալիա-Իռլանդիա	0-1
23.06	(ԱԱ)Իտալիա-Նորվեգիա	1-0
28.06	(ԱԱ)Իտալիա-Մեքսիկա	1-1
5.07	(ԱԱ)Իտալիա-Նիգերիա	2-1
9.07	(ԱԱ)Իտալիա-Իսպանիա	2-1
13.07	(ԱԱ)Իտալիա-Բուլղարիա	2-1
17.07	(ԱԱ)Իտալիա-Բրազիլիա	0-0 (11մ 3-4)
7.09	(ԵԱ)Սլովենիա-Իտալիա	1-1
8.10	(ԵԱ)Էստոնիա-Իտալիա	0-2
16.11	(ԵԱ)Իտալիա-Խորվաթիա	1-2
21.12	Իտալիա-Թուրքիա	3-1

Ընդամենը	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
	16	9	2	5	20-12	20

ՍԼՈՎԵՆԻԱ

8.02	Վրաստան-Սլովենիա	0-1
10.02	Սլովենիա-Թունիս	2-2
12.02	Մալթա-Սլովենիա	0-1
23.03	Մակեդոնիա-Սլովենիա	2-0
6.04	Հունգարիա-Սլովենիա	0-1
27.04	Սլովենիա-Կիպրոս	3-0
1.06	Ռումինիա-Սլովենիա	0-0
7.09	(ԵԱ)Սլովենիա-Իտալիա	1-1
12.10	(ԵԱ)Ուկրաինա-Սլովենիա	0-0
16.11	(ԵԱ)Սլովենիա-Լիտվա	1-2

Ընդամենը	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
	10	4	4	2	10-7	12

ՈՒԿՐԱԻՆԱ

16.03	Իսրայել-Ուկրաինա	1-0
25.05	Ուկրաինա-Բելառուս	3-1
3.06	Բուլղարիա-Ուկրաինա	1-1
7.09	(ԵԱ)Ուկրաինա-Լիտվա	0-2
12.10	(ԵԱ)Ուկրաինա-Սլովենիա	0-0
13.11	(ԵԱ)Ուկրաինա-Էստոնիա	3-0

Ընդամենը	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
	6	2	2	2	7-5	6

ԼԻՏՎԱ

20.04	Լիտվա-Իսրայել	1-1
25.05	Չեխիա-Լիտվա	5-3
29.07	Լիտվա-Էստոնիա	3-0
31.07	Լիտվա-Լատվիա	1-0
17.08	Շվեդիա-Լիտվա	4-2
7.09	(ԵԱ)Ուկրաինա-Լիտվա	0-2
8.10	(ԵԱ)Խորվաթիա-Լիտվա	2-0
16.11	(ԵԱ)Սլովենիա-Լիտվա	1-2

Ընդամենը	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
	8	4	1	3	14-13	9

ԷՍՏՈՆԻԱ

9.03	Կիպրոս-Էստոնիա	2-0
7.05	ԱՄՆ-Էստոնիա	4-0
23.05	Էստոնիա-Ուելս	1-2
1.06	Մակեդոնիա-Էստոնիա	2-0
29.07	Լիտվա-Էստոնիա	3-0
30.07	Լատվիա-Էստոնիա	2-0
16.08	Իսլանդիա-Էստոնիա	4-0
4.09	(ԵԱ)Էստոնիա-Խորվաթիա	0-2
8.10	(ԵԱ)Էստոնիա-Իտալիա	0-2
26.10	Էստոնիա-Ֆինլանդիա	0-7
6.11	Լատվիա-Էստոնիա	0-0
13.11	(ԵԱ)Ուկրաինա-Էստոնիա	3-0

Ընդամենը	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
	12	0	1	10	1-33	1

Ծանոթություն.
ԱԱ - Աշխարհի առաջնության խաղեր
ԵԱ - Եվրոպայի առաջնության խաղեր

Շարունակելի
ՍԱՐԳԻՍ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ՀԱԿԱՀԵՏԱԽՈՒԶՈՒԹՅՈՒՆ

Ռուսաստան. ՊԱԿ-ը կարո՞ղ է վերականգնվել

Մոսկվայում վերջերս լուրեր են պտտվում Ռուսաստանի հակահետախուզական ծառայության հնարավոր վերափոխման մասին: Ասում են, թե Հակահետախուզության դաշնային ծառայությունը վերստանում է իր երբեմնի ՊԱԿ անվանումը եւ կցվելու է անվտանգության մյուս ծառայություններին: Ի՞նչ է սա. ձեւական բարեփոխո՞ւմ, թե հիմնավոր վերափոխում: Չեչնիայի պատերազմի առաջացրած ճգնաժամի, բանակում եւ դաշնային վարչակազմում կատարվող պաշտոնափոխությունների պայմաններում այս լուրերը ուշադրության են մատնել Ռուսաստանի անվտանգության ծառայություններին: «Իզվեստիայի» մեկնաբանության կարծիքով վտանգը բխում է Կրեմլից, որի մարմնավորումը համարվում է նախագահական պահակազորի հրամանատար Ալեքսանդր Կորժակովը, վերջինս Բորիս Ելցինի խորհրդատուն է, բերես նույնիսկ նրա աջ ձեռքը ներքին քաղաքականության մեջ, ինչպես Մոսկվայում ասում են շատերը: Հաճախ իրեն օրենքներից բարձր դասելով, նախագահական պահակազորը փորձում է ծավալել իր իշխանությունը եւ հաճախ յուրացնում է մյուս հաստատությունների առանձնաշնորհները: Այսպես, պահակազորը վերջերս համանման կառույց դարձավ Ռուսաստանի բոլոր նահանգներին, որպեսզի ավելի լավ վերահսկի տեղական վարչակազմերի ղեկավարներին: Ավելին, Կրեմլում դրա հիմնած նոր վերլուծական կենտրոնը ներկայանում է որպես անառարկելի հեղինակություն: Այդ կենտրոնից է, որ «խորհրդապահական տեղեկություններ» են ստացվում հնարավոր նախագահական պաշտոնափոխությունների կամ զինվորական հեղաշրջումների մասին, որոնք երբեմն դառնում են օրվա կարեւոր խոսակցությունները: Այդ կենտրոնն է Հակահետախուզության դաշնային ծառայության բարեփոխմանը վերաբերող ծրագրերի սկզբնաղբյուրը: Դա արվում է հանրության արձագանքը ստուգելու նպատակո՞վ, թե՞ ապատեղեկատվություն է՝ լրացուցիչ անվտանգության մարմիններում լարվածություն ստեղծելու համար: Այս հարցերն առայժմ մնում են անպատասխան:

Բայց պարզ է, որ անվտանգության ծառայությունները Կրեմլին կամ պահակազորի հրամանատարին ենթակա դարձնելը բավարար չի լինի դրանք նորացնելու համար: Մոսկովյան մամուլը հայտարարեց, որ Ռուսաստանի բարձրաստիճան պաշտոնյաները այսուհետեւ պետք է գրավոր հաշվետվություն ներկայացնեն արտասահմանցիների հետ իրենց զրույցների վերաբերյալ: Այս տեղեկությունը հերքվեց Հակահետախուզության դաշնային ծառայության կողմից, բայց ո՛չ նախագահական պահակազորի կողմից: Երբ այդ ծառայության բարեփոխումը, ըստ երեւույթին, հակառակ, իսկ օրակարգում չի դրված, ապա պետք է ենթադրել, որ ազդեցության համար պայքար է ծավալվել հիշյալ ծառայության եւ նախագահական վարչակազմի միջեւ: Պայքարը մղվում է Կրեմլի նախընտրած բեմայի գործադիր կառույցների ամրապնդման ֆոնի ներքո:

Խմբագրության կողմից. Կարծում ենք, որ ֆրանսիական «Լը Պուէն» շաբաթաթերթի հունվարի 28 ի համարում տպագրված այս հետաքրքիր նյութը լրացնում է մեր թերթում տրված մի շարք վերլուծականները Մոսկվայում իշխանության համար ծավալված պայքարի նոր փուլի մասին: Կորժակովի անվերահսկելի գործունեության մասին, առանց անուն տալու, վերջերս ակնարկել է նաեւ Նախագահ Ելցինի խորհրդական եւ վերլուծական կենտրոնի աշխատակից Մարկ Ուռնովը: («Լը Պուէնի» կողմից այդ կենտրոնը թյուրիմացաբար վերագրվում է Կորժակովին):

Նախագահի աշխատակազմին մոտ կանգնած աղբյուրների տեղեկատվության հիման վրա կարելի է ենթադրել, որ խոսքը գնում է ոչ թե ՀԴԾ ն ՊԱԿ ի վերածելու մասին, այլ Նախագահին կից հատուկ ստորաբաժանում ստեղծելու մասին, որը կվերահսկի ոչ միայն Նախագահի աշխատակազմի, այլեւ բոլոր ուժային եւ գաղտնի ծառայությունների գործունեությունը: Սակայն, վերջին իրադարձությունները մի փոքր սասանել են Կորժակովի հեղինակությունը եւ նրան հարվածի տակ դրել: Կարծում ենք՝ որոշ պարզություն կմտցնի փետրվարի 16 ի ՌԴ Նախագահի ուղերձը Պետդումային:

[illegible]

Գաղափարական դաստիարակության ձեռնարկ հայ զինվորի համար

Հայաստանի կառավարության 1995 թ. փետրվարի 6 ի թիվ 60 որոշմամբ պետնախարար Վազգեն Սարգսյանի գլխավորությամբ ստեղծվել է ՀՀ բանակի զինվորի գաղափարական դաստիարակության ուսումնական ձեռնարկի մշակման կառավարական հանձնաժողով: Հանձնաժողովի կազմում ընդգրկված են Հայաստանի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի պրեզիդենտ Ֆադեյ Սարգսյանը, ակադեմիկոսներ Հրանտ Ավետիսյանը, Գեւորգ Բրուտյանը, Կոնստանտին Խուդավերդյանը, արձակագիր Հրանտ Մաթեւոսյանը, լուսավորության նախարարի պաշտոնակատար Աշոտ Բլեյանը, ՀՀ Նախագահի խորհրդական Կարեն Սարգսյանը, ինչպես նաեւ բարձրաստիճան զինվորական եւ կրոնական գործիչներ: ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունից հայտնեցին, որ հանձնաժողովին հանձնարարված է մինչեւ 1995 թ. մարտի 1 ը կառավարությանը ներկայացնել վերոհիշյալ ձեռնարկը:

■ *ՀՀ կառավարության նախագահության փետրվարի 8-ին կայացած նիստում ընդունվել է ՀՀ Գեր. ֆինանսավարկային եւ բյուջետային հարցերի մշտական հանձնաժողովի [illegible] ՀՀ [illegible] [illegible]*

«Հայաստանի Հանրապետություն» տպարան

ՆԵՐՔԻՆ ԿՅԱՆՔ

«Զորիկ» ՍՊԸ-ն պատրաստվում է վերադարձնել ավանդները

«Զորիկ» ՍՊԸ ի ավանդատուները իրենց գումարները կստանան առաջիկա մեկ շաբաթվա ընթացքում: Այս մասին, վկայակոչելով ՀՀ նախագահին առընթեր վերահսկողական ծառայության բաժնի պետի տեղակալ Խաչիկ Վարդանյանին, տեղեկացրեց «Հայինֆորմ» լրատվական-քաղաքական կազմակերպությանը կից ստեղծված նույնանուն կազմկոմիտեի նախագահ Իսահակ Գեւորգյանը: Խ. Վարդանյանը հայտնել է նաեւ, թե քանի որ «Առաջին համահայկական բանկի» եւ «Մերկուրիի» տերերը միեւնույն անձն է, ապա այդ երկուսը կհամարվի մեկ կազմակերպություն, եւ գանձված գումար, որ մուտք կգործի դրանցից որեւէ մեկի հաշվին, հավասարապես կբաշխվի բոլոր ավանդատուների միջեւ (նշենք, որ «Մերկուրիի» ավանդատուներն արդեն երկիցս գումարներ են ստացել, սակայն «Առաջին համահայկական բանկի» ավանդատուները՝ ոչ): Ըստ Իսահակ Գեւորգյանի, Խ. Վարդանյանը ընդունել է ՀՀ ԿԲ ի, Հարկային պետական տեսչության եւ ֆինանսների նախարարության մեղքը, որոնք թույլատրել են ֆինանսավարկային կազմակերպությունների չարտոնված գործունեությունը եւ չեն վերահսկել այն: Խ. Վարդանյանը նաեւ կարեւորել է դրանցից որոշակի դրամական փոխհատուցում պահանջելը, նշելով սակայն, որ այդ փոխհատուցումների չափաքանակների եւ ժամկետների հարցը դեռեւս որոշված չէ: Ի. Գեւորգյանի խոսքերով, Խ. Վարդանյանի հետ իր զրույցի ընթացքում այդպես էլ պարզ չդարձավ, թե որեւէ պաշտոնատար անձ պատժվե՞լ է, նրանց նկատմամբ քրեական գործեր հարուցվա՞ծ են, թե ոչ: ԼՏ

■ **Երեկոյան ժամերին Երեւանի ավտոբուսները կաշխատեն 40 դրամով:** *Տրանսպորտի եւ հաղորդակցության նախարարության լրատվական ծառայությունից հայտնել են, որ ս.թ. փետրվարի 15 ից երեկոյան ժամերին 19.30 ից մինչեւ 21.00 ը, մայրաքաղաքի ավտոբուսները կաշխատեն 40 դրամով:*

■ **Փետրվարի 11 ից շաբաթը մեկ անգամ կսկսի գործել Երեւան–Թավրիզ–Թեհրան ավտոբուսային երթուղին:** *ՀՀ տրանսպորտի եւ հաղորդակցության նախարարության լրատվական ծառայությունից հայտնեցին, որ համապատասխան պայմանագիրը ստորագրվել է երկու հանրապետությունների տրանսպորտի եւ հաղորդակցության նախարարների կողմից Իրանի Իսլամական Հանրապետության հեղափոխության օրվա տոնակատարությունների շրջանակներում: Նույն աղբյուրի համաձայն, իրանական եւ հայկական ավտոբուսները աշխատելու են Երեւանի հյուսիսային ավտոկայանից:* ԼՏ

ԱՐՄԻՆԴ ԿԵՆՏՐՈՆԸ
Հրավիրում է
հնգօրյա ճանապարհորդության դեպի Հնդկաստանի մայրաքաղաք
ԵՐԵՎԱՆ - ԴԵԼԻ - ԵՐԵՎԱՆ
չվերթը կկայանա մարտի 4-ին
(ուղեւորության ընթացքում ինքնաթիռը մնում է Դելիում)
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ
Նախատեսվում է
ԵՐԵՎԱՆ - ՍԻՆԳԱՊՈՒՐ - ԵՐԵՎԱՆ
նոր չվերթ
«Էրեբունի» հյուրանոց, I մասնաշենք, 301-307 ս.
Հեռ. 52-75-65, 56-13-92, 56-05-79

ՎԵՐՏԵՔՍ
Դ·Ե·Ղ·Ի·Ն Է·Ջ·Ե·Ր
ԵՎ
Բ·Ի·Զ·Ն·Ե·Ս·Ի Ս·Պ·Ի·Տ·Ա·Կ Է·Ջ·Ե·Ր
ՍԱՄՈՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԻՄՆԱՐԿ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԵՎ ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է «ՎԵՐՏԵՔՍ. ԴԵՂԻՆ ԷՋԵՐ ԵՎ ԲԻԶՆԵՍԻ ՍՊԻՏԱԿ ԷՋԵՐ» ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔԸ: ԱՅՆ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ԲՈԼՈՐ ԿԵՏԵՐՈՒՄ:
VERTEX
YELLOW PAGES
&
BUSINESS WHITE PAGES

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՉՎԱՐԹՆՈՑ» օդանավակայանը հայտարարում է շինարարների մրցույթ՝ շինարարական վերանորոգման աշխատանքներ կատարելու համար: Տեղեկությունների համար զանգահարել 270850, 280054 հեռախոսներով:

ԳՆՈՒՄ ԵՄ
Մեկ սենյականոց բնակարան Խաղաղի կենտրոնում կամ մետրոյի «Բարեկամություն» եւ «Սասունցի Դավիթ» կայարանների շրջակայքում: Զանգահարել՝ 581841, 637166:

ԱՅԱՔՍ
«ԱՅԱՔՍ» ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ԱՎԻԱՏՈՄՍԵՐ ԱՊՀ ԵՎ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ՏԱՐԲԵՐ ԵՐԿՐՆԵՐ:
ՀԱՅԱՍՏԱՆ, 375014, ԵՐԵՎԱՆ, ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆ Փ. 49
ՀԵՌ. (8852) 234700, 230719 ՖԱՔՍ (8852) 282951
ԹՌԻՉՔՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ

Երեւան 23, Արշակունյաց 2 · Գրանցման թիվ 65. · [illegible] 69149. · Պատվեր 1972 · Տպաքանակ 7000 · Ստորագրված է տպագրության 9. 02. 1995 · Գինը՝ 40 դրամ

digitised by A.R.A.R.@